

IV. ÉVFOLYAM

11-12. SZÁM

ROMA LAP

1996. NOVEMBER-DECEMBER

ÁRA: 18,50 Ft

1189 Budapest, Fejér
Szechenyi

LD

„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

OSTAFORDULT

VAL

Újra suli!

Két hónap telt el megint az iskolából, vége a szabadságnak. Reggel korán kelni, suliba utazni elég fárasztó, ezért mi diákok igen csak egyetértünk, ha arról beszélgetünk, hogy egy pár hónappal rövidebb is lehetne a tanév.

Ugyanis mi mindent tudunk, csak a tanárok nem veszik figyelembe. A puszkázáshoz is nagy tudományra van ám szükség, mert ha valaki ezt tudja, annál már egész évben nem lehet baj. Dolgozat írásoknál is éssen kell lenni, mert ha elkapnak, akkor nekünk annyi. Bár az nagyon ritka, mert egy jó diáknak mindig minden helyzetbe tudni kell puskázni. Ha valaki nem tud, akkor annak sajnos az egész anyagot meg kell tanulnia, és ebbe bizony könnyen megfájdulhat a feje. Az pedig nagyon kellemtelen! A baj az, hogy a tanárok soha nem hallgatnak diákjaikra, pedig nekünk majdnem mindenben igazunk van. Egész évben padban ülni, órán majdnem elalszunk, ha nincs valaki, aki fölébresszen. Persze ilyenkor min-

dig az ráz föl, ha a tanár úr kihív a táblához felelni. Ilyenkor nincs álmodozás, nincs nevetgélés csak síri csend és persze körülötted körsúgás. Hiába súgnak a társaid, azt sem tudod miről van szó. Ilyenkor eszedbe jut, hogy tanulni sem ártana, de már késő. Az első

egyest megkaptad. Az otthoni fejemás után leülsz tanulni, de a könyv fölött már megint azon veszed észre magad, hogy elkalandoztál. Nem baj, holnap egész nap tanulni fogsz, persze csak ha ráérsz! Másnap ülsz a padban, nézed a teleírt táblát, de sejtelled sincs róla, hogy mit jelentenek azok a képletek, persze megkérdezni nem mered, mert az számodra nagyon ciki, inkább hallgatsz. Ezért van az a sok egyenes vonal az ellenőrződben, amit egyesnek hívnak.

Az év végéig majdesak kibírod. Elvéte egy-két hármast is szerzel, és talán így a bukástól is megmenekülsz!

Rácz Zsuzsanna

Enciklopédia

Id. Kóczé Antal (1872-1926)

Híres primás volt. Pályafutása **Bunkó Vincze** zenekarában kezdődött.

Zenekarát 19 éves korában alakította meg, és előbb Désen majd Kolozsváron muzsikált.

1894-ben **Dózsa Sándor** gordonkás Katica nevű leányát vette feleségül, aki a kolozsvári konzervatóriumban hegedülni és zongorázni tanult. Gyakran előfordult, hogy férje távollétében ő vezette a zenekar próbáit. Első gyermekük megszületése a fiatalasszony életébe került.

Kóczé a tragikus esemény után Párizsba szerződött, csak a millennium évében tért vissza.

1902-ben **VII. Edward** angol király személyében előkelő vendég érkezett a bécsi udvarba. A világeseményre Kóczé Antalt zenekarával az osztrák fővárosba rendelték fel. Ott olyan nagy sikert aratott, hogy hosszabb időre Bécsben akarták tartani.

Ám akkoriban szervezte **Porzolt Kálmán** a Népszínház országos prímaversenyét, amelyen Kóczé mindenképpen részt akart venni. Erre az alkalomra hazaengedték. 1903. szeptember 18-án mutatta be a versenyprgoramját, amelyről másnap kritika jelent meg a Budapesti Hírlapban:

„Kóczé Antalt és bandáját, amely szívhecszólóan, bánatosan, majd pedig pattogó tűzzel mutatta be művészetét, óriási tapsvihar kísérte. Háromszor kellett megismételnie a játékát.”

Szinte vitathatatlan volt Kóczé elsősege, a zsűri mégis diplomatikusan, **id. Banda Marcival** megosztva adta ki számára az első díjat.

A versenysorozat lezajlása után Kóczé végleg a fővárosban maradt. Sok barátja és rajongója volt, de leginkább a fiatalok szerették. Diákoknak és egyete-

mi tanulóknak ingyen muzsikált csakúgy, mint a hadikórházakban rendezett hangversenyeken. 1918-ban a Gellért Szálló az ő zenekarával nyitotta meg kapuit.

Akkoriban már igen tekintélyes jövedelme volt, de nagy szenvedélye a lóverseny jóformán minden pénzét elvitte. A fizetése napokon belül az utolsó fillérig elúszott. Ilyenkor bizony a nóta sem úgy szólt hegedűjén, ahogy azt rajongói joggal elvárták.

Misa Elman világhírű hegedűművész egy ilyen veszteséges nap után tért be a Gellért Szállóba. A primás lélektelen játékára nem tetszett neki, mert a pincértől újságot kért, cigarettára gyújtott és olvasásba merült. Amikor ezt Kóczé meglátta, olyan parádés muzsikálásba fogott, hogy a híres művész letette az újságot, és feszülten a zenére figyelt. A produkció után elismerését fejezte ki a primásnak.

Kóczé Antal 1924-ben hosszabb európai utat tett. Berlinben rajongásig szerett Lajos fiával is találkozott, de örömet napokon belül váratlan tragédia követte. Fiát vakbélgyulladásra a kórházba szállították, és azonnali műtéttel sem tudták az életét megmenteni.

Ezt a nagy csapást nem tudta kiheverni. Zenekarát Anti fiának adta át, és nem vette többé kezébe a hegedűt. Beteg szívét az Adria partján próbálta gyógyíttatni.

Gyakran látták, amikor széles szalmakalapjában, kedvetlenül és bánatosan horgászott a vízparton. Néhány hónappal később Budapesten halt meg.

100 tagú cigányzenekar, 36. Rácz Laci vezetésével kísérte ki utolsó útjára.

(Csemer Géza: Habiszti)

Címlapon: Hargitai Lajos felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP
Megjelenik havonta a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekről” Közalapítvány támogatásával

Kiadja:
az „Oktatási és Továbbképzési Központ”
Alapítvány

5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel./fax: (56) 420-110, tel.: (60) 387-293

Főszerkesztő: *Paksi Éva*
Szerkesztő: *Csillei Béla*
Tervezőszerkesztő: *Pozsa József*
Fotóriporter: *Hargitai Lajos*

Felelős kiadó: *Farkas Flórián*
Nyomdai munkák:
REPRÓ STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég,
Verseyhy Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza!

Hogy ünnep legyen a szívedben!

Pár hét választ el minket attól a két naptól, amely mindannyiunkat egyformán érint, ahol megszűnnek létezni nemzeteket elválasztó határok, leomlanak etnikai sorompók, vallási nézeteltérések. Ilyenkor erre a két napra megszűnik a gyűlölet, az erőszak még ott is, ahol jelenleg háború dúl, elhallgatnak a fegyverek, mert a szeretet, a béke veszi át a hatalmat a világmindenségben. Ez a két nap a Karácsony, a szeretet ünnepe.

A szeretet, a szó, szinte közhely – gondolod magadban. Elcsépelet frázis, szentimentális, banális valami, ami nincs is, csak beszélünk róla.

Mit jelent szeretni? Mindenkinek mást. Sokszínűek vagyunk, mint a palettán a színek, mert Istennek úgy tetszett, hogy ilyen sokszínűnek teremtette meg ezt a világot és benne bennünket, embereket. Másoknak. Nincs két egyforma ember. Ha megfigyeled, még az egyiptéji ikrek is, akik látszatra teljesen egyformának tűnnek, valamiben mégis különböznek. Ilyenek vagyunk! Mások mint a Másik! Bőrszínünkben, értelmünkben, gondolkodásunkban, életvitelünkben, társadalmi helyzetünkben, filozófiánkban, nemzetiségünkben és még sorolhatnám a másságunkat. Ebből adódóan mindannyiunknak mást jelent ez a szó: szeretet, a „szeretet ünnepe”.

De van valaki, akinek mi másságunkban és minden különbözőségünkben is egyet jelentünk. Mi mindannyian az ő teremtményei vagyunk, gyermekei: ha akarod, ha nem, ha elfogadod, ha nem, ha vele jársz vagy nélküle, ha hiszed, ha tagadod: ő a Teremtő! Mindegy hogy hogyan hívod. Nekem Isten, Atya.

„Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egy-szülött Fiát adta, hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. (Róm.5,8;32; Ján.4,9) És akkor sok-sok száz évvel ezelőtt ott Bet-lehenben karácsony éjjelén szegényes istállóban „az Ige testté lett”, földre szállt és megszületett a „szere-tet” Jézus Krisztus –, hogy megváltsa a világot.

Arra gondolsz, miért? Ha ez így van, ha akkor földre szállt, ha akkor megszületett, hol van most ez a szeretet? Soha nem volt, nem lenne rá nagyobb szükség, mint mostani világunkban! Hisz korunk „rákfénjében” vergődve élünk. Napjaink fűszerezve vannak testvérháborúkkal, agresszióval, terroriz-mussal, testi-lelki betegségekkel, mérszárlásokkal, éhezéssel, nyomorúsággal, emberi életeken, lelkeken elkövetett erőszakkal, kizsákmányolással!

Elvesztettünk valamit. Keressük és nem találjuk. Az emberiség örök idők óta keresi azt, ami elveszett.

A Szeretet Aranyfonalát, ami összekötötte a Teremtő-jével.

Testvérem! Hol keresed ezt az aranyfonalat? Nem. Nem. Ne a másikban keresd, mert benned van. Isten az ő csodálatos jóságával megajándékozott Téged, Engem és minden Gyermekeit, amikor elültetette szí-vünkben ennek a „virágnak” a magját valamilyen formában. Ha keresztény vagy, vagy ateista, ha Is-ten-hívő, vagy tagadó, ilyenkor karácsony táján meglepi a szívedet valami nyugtalanság, járod az üz-leteket, ajándékokat vásárolsz. Bár minden évben el-határozod, hogy soha többé, hogy hülyeség – még-sem tudsz ellenállni mint egy láthatatlan parancsnak engedelmeskedve valamilyen formában ki akarod fejezni a szereteted a hozzád közel állók felé. Sze-retni akarsz és a szereteted által örömet okozni.

Higgy a szeretetben és megtalálod! Mert a szeretet itt él! Közöttünk jár, itt a földön, közvetlen környeze-tünkben: az alamizsnáért kinyújtott kézben, az éhező szájban, a könnyező szemekben, a hajléktalanok kő-párnáiban, a kórházak betegágyain. De mi nem lá-tunk, nem vesszük észre, elmegyünk mellette. Sötét szemüvegünk melyet hordunk elfedi előlünk, de így karácsony táján valamennyire megvilágosodik ez a szemüveg. Kérlek nyisd ki a szíved börtönét és en-gedd ki belőle a közönyösséget, az önzést, a szere-tetlenség bilincseibe zárt rabot, a szeretetet. Tárd szélesre a „pítvarajtókat”, hogy minél több áramol-hasson ki belőle, és megtalálja a reá várakozókat. Nem lehetsz olyan szegény, hogy azt mond: nem tu-dok adni, mert magam is szűkölködöm! Azt oszd meg, abból adj, amid van! Nézz körül a világban, mennyi a várakozó, mennyi a szeretetre, megértésre éhező, segítségre, támogatásra szoruló ember: Nem idegenk ők, a „testvéreid”. Add a mosolyod, a kezed simogatását, egy kedves szót, haragosodnak békét. A tolerancia, a másság elfogadása is ajándék, a fele-baráti szeretet ajándéka. Tapasztald meg ezt az ér-zést, az elfogadás örömét: Nem a máséért – Maga-dért! Mert csak az, és annyi a tiéd, amennyit adni tudsz!

Kedves Olvasóm! Így karácsony táján fogadd jókí-vánságaim. Kívánok Neked és neki, nekünk, mind-annyiunknak: **békés, boldog karácsonyt!**

Kívánom, hogy legyen ünnepi kalács, de legalább kenyér minden roma és nem roma asztalon, hogy ropogjon a rőzse a kályhákbán, adjon meleget és legalább egy gyertya fénye világítsa meg az ottho-nod! Hogy ünnep legyen a szívekben és szeretet, 365 napon át, és azon túl is, végtelen ideig!

Kiss Gyula

Dankó Pista unokájának vallom magam

INTERJÚ CSEMER GÉZA RENDEZŐVEL

„Muzsikus családból származik, de nem folytatta az ősi mesterséget. A szegedi József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi karán szerzett diplomát. 1973-ban az Operettszínházban Vámos László bemutatta a Szakcsi Lakatos Bélával közösen írt *Piros karaván* című musicaljét. Szakcsi Lakatossal ezután több zenés színpadi művet írt, többek között a nagysikerű *Egyszer egy cigánylányt* (Pécs) és a *Cigánykerek* (Pécs, Budapest). A Margitszigeti Szabadtéri Színpadon először rendezett a háború óta nemzetközi prímásversenyt dr. Volly István szerkesztői közreműködésével. Főbb rendezései: Farkas Ferenc – *Vidróczki daljáték*, Mikó Andrással közösen *Eger, Tatabánya, Kálmán Imre – Cirkuszercegnő, nagyoperett* (Pécs), Dunajevszkij – *Szabad Szél, nagyoperett* (Debrecen), *Piros karaván, musical* (Teplice, Gliwice, Győr) és Erkel – *Bánk bán* című operája a tatai Szabadtéri Színpadon. Rádiójátékai: *Forintos doktor, Eltörött a hegedűm*, Bihari János, 36. Rácz Laci. Film forgatókönyvei: *Linda. Oszkár tudja* című epizód (rendező Gát György, Mindszenty emlékfilm (rendező: Mihályfy Sándor).

– Szegeden születtem 1944-ben egy olyan városban, ahol a cigányoknak volt hagyományuk. Dankó Pista nyomdokaiban nagyon sok híres cigány élt. Ma már magának a zenének a művelése nem jellemző a szegedi cigányokra, viszont az én őseim és rokonaim, akik ott élnek, még tartják ezt a műfajt. Apám abban a házban született, ahol Dankó Pista, tehát van valami lelki azonosság közöttünk, bár én nem vagyok muzsikus, de Dankó is írt opereteket, népszínműveket. Nos, furcsa módon valahogy ez bennem is föléledt s bár vérszerinti rokonság nincs közöttünk, de szimbolikusan én is Dankó Pista unokájának vallom magam, hiszen ugyanazt a művészt képviselem, aki ostromolja az eget, mint szegény beteg Dankó is tette, aki népszerűségért próbált harcolni, amit meg is kapott a világtól, de annál kevésbé szülőhazájától. Mondhatom, hogy én sem lettem próféta a saját hazámban, saját szülővárosomban.

A gimnáziumot Szegeden végeztem, sőt a bölcsészkar első három évét is, azután levelezőn fejeztem be a magyar szakon való tanulmányaimat, mert időközben az Operaházhoz kerültem segédrendezőnek. Ez annak volt köszönhető, hogy a Szegedi Szabadtéri Játékokon statisztáltam, segédrendeztem. Kedvet éreztem az operarendezéshez, és többek között ma is ezzel foglako-

zom. Nem tudtam eldönteni, hogy író legyek vagy rendező, így azután az életem úgy hozta, hogy mindkettőt csinálom.

1967. szeptember elsején fölkerültem az Operaházba, és ott töltöttem tizenhat évet, közben levelezőn végeztem az egyetemet és le is diplomáztam. Ez azért volt jó, mert kitágította és egyetemessé tette a tudásomat. Emellett írtam és meg is jelentek szociográfiai cikkeim, mindenki úgy érezte, hogy segíteni kell. Nos az igazi segítséget jóval később kaptuk meg, amikor egyesületek és hasonlók létesültek. Én a cigányságomat sose éreztem hendi-keppnek, azt éreztem viszont később, hogy nem találom az igazi helyem az úgynevezett magyar többségi társadalomban, senki nem gátolt, és nem volt téma az hogy én cigány vagyok. Nem éreztem ennek a negatív hatását, igaz a pozitívát sem. A pozitív diszkriminációval szemben egyébként is fönntartásaim vannak mind magam, mind másokat illetően. Én azt szeretem, hogyha a magyar és a cigány kultúrának egyaránt élharcosa lehetnék.

Muzsikus cigánycsaládból származom, apám csellista volt, anyám ugyan gyárban dolgozott világ életében, de mégis a hagyományok, a muzsikusok, az úgynevezett romungrók életét éltük. Ezt írtam meg a *Habiszti* című könyvemben.

Tulajdonképpen Markó Miklós régi újságíró nyomán újra kiadtam azt a bizonyos cigány albumot, a *Habiszti* című kötetben, ami megfelelően reprodukálja azt a világot amiben régen az én őseim is éltek, akik Mária Terézia rendeletei hatása alatt többek között kénytelenek voltak lemondani a nyelvről, kénytelenek voltak megválni hagyományaiktól. Kevesen tudják csak, hogy a városi cigányok korábban kerültek Magyarországra még a törökökkel együtt, ahogy a történészek manapság állítják. Mivel Mária Terézia megtiltotta a nyelvhasználatot, a cigány ruhák viselését, és újnagynak, vagy újparasztnak nevezte el őket, tehát urbanizálódtak. Az viszont kétségtelen, hogy a városokban először szintén gettóban laktak és bár nem használták a nyelvet, de azért mégis, mint cigányt, megkülönböztették a polgárok. Az akkori szegedi polgármester minden pestis járványban, velük cigányokkal takarított el, hintette be a holttesteket mésszel. Ha nem volt városi közmunka, akkor éltek a saját életüket, vályogot vetettek, szöveget csináltak, télen meg muzsikáltak. Egyszerre két olyan jellegzetes munkát űztek, ami egyrészt hasznos is volt.

Manapság az autentikus együttesek összehasonlításánál gyakran vetődik fel az a kérdés, hogy a muzsikus réteg mennyire haladt a zene művelésében és mit tudnak a zenéről. Én nem akarom élesen elválasztani ezt a kettőt, de egy kétségtelen: a muzsikusnak az előrehaladását, a külföldi vendégjátékát első sorban az adta, hogy tanultak. Tehát a hangszertudásuk és a kottatudásuk kibővült. Amit manapság olyan Ki mit tud?-os versenyzőknél látunk, hogy megcsodálja mindenki, mert például amit Rácz Ödön tud produkálni, azt csak a legképzettebb muzsikusok tudják.

Nos, az autentikus cigányzenének van egy olyan jellege mint az öntevékeny zenekaroknak, hogy kevés hangszertudás mellett is valamennyire érvényesülnek, sőt nagyon szereti őket a közvélemény, és nagyon ez helyes, de nem szabad megelégedni ennek a zenéségnek a minőségével, ezt egyre javítani kell, vagyis hozzá kell tanulni, mert az ősiség, az eredetiség csak úgy nyersen ahogy ma előadatik ez nem

eléggé művészi. Sokakat megfog ennek az egész cigány folklórnak a hamsassága, a távolról jövő hangvétele, az Indiát és a közép-keletet idéző stílusa, amit természetesen fönn is kell tartani.

– **Említette, hogy író is lett és rendező is. Milyen sikerei voltak a redőzés terén és jelenleg dolgozik e valamilyen darabon, illetve készül-e újabb kötete?**

– Ez azoktól is függ, akik naponta küldik vissza a pályázatokat. A pályázati rendszer Magyarországon nemigen működik. Manapság nem a megírás nehéz egy írónak, hanem a kiadás. A Művelődési Minisztérium kellően segíti az írókat, engem is segített már. A legutóbbi **Czinka Panna** című történelmi drámám bemutatója óta írom, és lassan el is készülök **Horváth Rudolf** cigányfegyenc élete és története című színpadi játékkal, aminek a regényformájába is belelekezdtem, de úgy látszik, nincs epikus vénám, mert a színházszeretet és a színház nálam inkább a mának szólóan a témát előrehozza. Ezzel a témával színpadon tudok első sorban mit kezdeni.

Készül a drámakötetem is, és ha az Isten adja, ki tudom adni a mesejátékomat, és a négy-öt rádiójátékot is szintén ebben a vonatkozásban, és talán a többi kész, és már előadott musicaljaimat is, mint a Piros karavánt és a Cigánykereket, amit Szakcsi Lakatos Bélával közösen írtunk. Tervek vannak, idő és egészség kell hozzá.

– **Hogyan látja a fiatal cigányművészek jelenlegi helyzetét a múlthoz viszonyítva? Könnyebb, vagy nehezebb?**

– A cigányművészek helyzete teljesen attól függ, hogy a cigány politika mennyire tudja magát érvényesíteni, hiszen a cigány politikusok az elmúlt huszonöt, harminc évben, amióta elindult pl. **Lakatos Menyhért, Bari Károly, Choli Daróczi József, Szentandrassy István, Péli Tamás** stb., akik a művészetükkel megindítottak maguk is politikusok is voltak. Úgy gondolom, hogy ezt a közös politizálást és művészkedést illik szétválasztani. A politika mindig is felhasználta a cigányművészek által nyert presztizst, mert hiszen ez mindenki számára közzismertté vált. Jó magam is egy darabig díszcigányként, előretolt képe voltam a cigány politikusoknak, akik viszont csak úgy, mint a magyar politikusok, torzsalkodnak, és ezáltal egyre kevésbé képviselnek egy igazi tömeget, mint ahogyan kellene. Ehhez én különöseb-

ben nem tudok és nem is akarok hozzászólni.

Nagyon sok tehetség van a cigányok között, de a költők között nem mindenki igazi költő, az írók között nem mindenki igazi író, talán még én sem vagyok igazából az, de egy biztos: rengeteg energia feszül a gyerekekben, akik gyermek létükre csodálatos fantáziával képesek alkotni. Az, hogy van-e létjogosultságuk, nem vitatható. Életerük alig-alig van, és az a csekély számú, mindig megpályázandó és nagymértékben sokszor visszautasított alapítványi pályázati rendszer nem elegendő ahhoz, hogy a cigány gyerekek, akik valóban művészek is akarnak lenni, el tudjanak indulni. Tehát itt egy nagy ellentmondás van, az hogy nincsenek elég felkarolva, kevés azon intézmények száma, akinek az a dolga, hogy a fiatal cigány gyereket irányítsák és

Csemer Géza

olyan helyre irányítsák, ahol ők kellően tudják a tehetségüket művelni, kibontakoztatni és megjeleníteni. A magyar művészek is bajban vannak anyagi elismertség hiányában. Nyilván nem tudnak a cigány gyerekek sem megélni a művészetből. Megint csak a Ki mit tud?-ra hivatkoznék. Hány tehetséges gyereket láttunk, akiknek a jövőjéről nem vagyok nagyon biztos, hogy úgy válik be ahogy ők azt elképzelik.

Én, mint a Napház Kulturális Intézmény igazgatója, itt a főváros nyolcadik kerületében, a régi cigányország központjában, igenis arra vagyok hivatva, hogy ezeket a művészethez vonzó fiatalokat támogassam. Segítsem a pályájukon, adjak nekik teret és időt, lehetőséget a megmutatásra, a további művelődésre.

– **Hogyan segíti ezeket a fiatalokat és ön milyen útravalót adna a jövő cigány művészei számára?**

– Én azt hiszem, hogy a leghelyesebb az, ha már bevált módszert használunk. Azokat tartom megfelelőnek, akik már kikínlódtták magukból a tehetségük révén az alkotásaikat. Tehát egy autodidakta Szentandrassy, vagy egy nem Magyarországon tanult Péli Tamás, az a bizonyos nagyon tehetséges **Holdosi József**, természetesen diplomaszerezés után, nem véletlenül vált országos híró íróvá, vagy **Osztojkán Béla**, aki mostmár újabb kötetet fog jelentkezni, tehát azt hiszem, hogy a bevált példa jobban hat mindennél. De ez más területen is igaz: a nagyok példái mértékadók, amelyek után el lehet indulni. Én mindig tanár voltam, és pedagógiaiul úgy oktatom, tehát megmutatom, ösztönzöm és elhítem bennük a vágyakozás csíráit, de ugyanakkor azt is tudatosítom és tudatosítanunk kell mindannyiunknak, hogy nem elég csak akarni, azt művelni és tudni is kell.

– **Hogyan készül a karácsonyra és mi a véleménye a szeretetről?**

– A szeretetről vallási felekezet nélkül is mindenkinek megvan a maga emberi véleménye. Ez az egyetlen dolog ami az embereket jó úton tartja. A szeretet a cigányoktól nem idegen dolog. Tudjuk nagyon jól, hogy a családszeretet, gyermekszeretet, még a nyomorban is összetartó kohézióját jelenti a cigány családoknak. Nos én szeretetben nőttem föl és adni is tudok. Csak az tud adni szeretet, aki olyan, mint a jó kút amiből merik a vizet, és minél többet ad ki magából, annál több jön a helyébe. Ez nem egyszerű vallási előírás, hanem minden ember számára kötelező, még ha pontosan nem is így fogalmazza meg.

A karácsony a szeretet ünnepe, de egyben a toleranciáé is. Azt üzenem minden cigány embernek, aki valamit is akar az életében, hogy a mi előítéleteinket is próbáljuk megszüntetni a többségi társadalommal szemben, még akkor is ha bennünket időnként bántanak, ne általánosítsunk, hiszen minden ember más, hozzánk is másként viszonyulnak embertársaink. Ki elítél bennünket, ki közömbös, ki meg egyenesen szeret. A szeretetből táplálkozunk, ne a gyűlöletből és akkor azt fogjuk visszakapni, mert bizony a cigányok is hajlamosak arra, hogy előbb üssenek, mint ahogy megsértik őket.

B. Kóté Lilla

„A népszerűséget meg kell tartani”

Horváth Kálmán a Ki Mit Tud? döntőbe jutott versmondója

Az 1996-os Ki mit tud? döntőbe jutott versenyzői között igen szép számmal szerepeltek nagyszerű produkciókkal cigány származású fiatalok.

A hagyományörzés mellett a versmondó Horváth Kálmán is igen szép eredménnyel végzett, hiszen hajsza híján megnyerte a vers- és prózamondó kategóriát. Nyíregyházán, a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Intézetben él.

Tiszavasváriban a Vasvári Pál Szakképző- és Szakközépiskolában látogattuk meg, s a verseny izgalmairól kérdeztük.

– Tulajdonképpen mivel foglalkozol a versmondáson kívül?

– Jelenleg Nyíregyházán élek az ottani Gyermek és Ifjúságvédelmi Intézetben. Tiszavasváriban a Vasvári Pál Szakközépiskolában idén fogok érettségizni. Mivel a Színművészeti felkészüléshez fel kell venni néhány tantárgyat, mint például ének, tánc, félévtől magántanuló leszek. Verebes István a nyíregyházi Móríz Zsigmond Színház igazgatója ajánlotta fel, hogy segíteni fog a felkészülésben. Ezen kívül vannak különböző felkérések, amiket nem minden esetben tudok elfogadni, mert az érettségire is készülöm kell.

– Mióta mondasz verset? Hogyan jutottál el a Ki mit tud?-ig?

– Négy éve kezdtem el. Pontosabban a múlt Ki mit tud? óta. Akkor arra gondoltam, hogy a legközelebbin már én is ott akarok lenni. Tulajdonképpen direkt ezért kezdtem el az egészet. 1993-ban elmentem egy országos szépkiejtési versenyre és ott rögtön egy Kazinczy érmet sikerült elhozni. Nagyon nagy bátorítást adott, hogy az első próbálkozásom ilyen sikerrel járt. Utána jöttek a megyei, országos versenyek, de ez csak arra szolgált, hogy a Ki mit tud?-ra felkészüljek.

– Ezeken a versenyeken milyen eredményeid voltak? Ki segített a felkészülésben?

– Különböző különdíjak, országos helyezések. Tulajdonképpen a dobogó minden fokán álltam már. Általában magamtól készültem fel a versenyekre. Mindig utána néztem a versnek, a költőnek. Egyszerre több előadótól meghallgattam, beszélgettem emberekkel az adott témáról. Például a Ki mit tud?-on az abortuszról mondtam verset. Véleményeket kértem lányoktól, fiúktól, aszonyoktól, de úgy, hogy a beszélgetésünk alatt nem tudták, hogy milyen célból kérdezem. Ilyen szinten tehát mindenki segített.

– Hogyan választasz ki egy-egy verset, témát?

– Nagyon szeretem az olyan témákat, amik arról szólnak például, hogy hogyan keresgélnek a szemétkben az emberek, hogyan próbálnak megélni. Sajnos nem nagyon találtam ilyen verset. Töreksem arra, hogy legyen aktualitása, mondanivalója. Csak azért, hogy elmondjam azt: Jaj de boldog vagyok! Nem szeretek színpadra állni.

– Milyen előzményei voltak a döntőbe jutásodnak, az elődöntők hangulata, a társaság milyen volt?

– A középöntő nagyon rosszul sikerült, amit a zsűri meg is jegyzett, de azért tovább jutottam. A megyei selejtezőn a versenyhez közeledve egyre inkább elment a hangom, de valami csoda folytán egy-két nap alatt annyira feljavult, hogy végül is sikerült tovább jutnom. Ehhez a gyógyuláshoz az is segített, hogy rengeteg folyadékot kellett innom. A színpadon is elő volt készítve és gondoltam, lesz, ami lesz, inni fogok. Nos ezt meg is tettem, és a zsűri elnök azt mondta: „Kálmán olyan voltál, mint egy rossz profi!” Negatív élményben a televíziós elődöntőn is volt részem. Egy lányt meghallgattam a kamerapróbán, kíváncsi voltam, hogyan mond verset. Elég jónak találtam. Felmentem a színpadra gratulálni neki, mire ő azt mondta, hogy biztosan azért hallgattam meg, mert elakartam tanulni tőle valamit. Azután rajtakapta magát, és próbálta viccesen elhessegetni a dolgot, én meg följánlottam neki, hogy meghallgathat és esetleg ő is tanulhat tőlem. Ezek után már nem tudtunk jó kapcsolatba kerülni. Azért voltak jó tapasztalataim is. Például Korhecz Imolával nagyon élveztem a versenyzést. Ő egy nagyon tehetséges lány. Egyébként a kamerapróbán mindig próbáltam félgözzel mondani a verset, hogy a képernyők előtt is maradjon energiám.

– Mennyiben változtatta meg az életed, hogy ismert lettél? Megismernek az utcán?

– Tulajdonképpen annyiban, hogy magántanuló leszek, de ezt már tavaly is felajánlották. A kapcsolataim nem változtak. A külvilág tehát nem mondhatja, hogy ez a srác ilyen volt, és ilyen lett. Persze vigyáztam is arra, hogy ne változzak negatív irányba. Az igaz, hogy az utcán megismernek, de ez el fog múlni és most jön a nehezebb része

a dolognak, még pedig az, hogy ezt megtartsam.

– **Milyen érzés volt amikor bejelentették, hogy nem te lettél az első?**

– Igazából a középdöntő után ez már nem volt meglepetés, számítottam rá. Azért nagyon erősen készültem a döntőre, hátha az, amit sejteni lehetett, megváltoztatható még. A színpalak mögött pedig elég tartózkodó volt a zsűri, tehát próbálták nem éreztetni sem a jó, sem a rossz véleményét.

– **Említetted, hogy általában a fájdalomkról, rossz élelményekről mondasz verset. Egyik zsűritag is felhívta erre a figyelmed. Valóban ilyen sötéten látod a világot, és csak erről van mondanivalód?**

– Nem, nem látom sötéten a világot, de ezekben a versekben van olyan, ami igazából lényegretörő. Még nem találtam olyan vidám verset, ami mond is valamit és nem annyira öncélú. Ha talállok ilyet, akkor feltétlenül el fogom mondani.

Egyébként úgy gondolom, hogy a mesemondó lány annyira más stílust képviselt, hogy az összehasonlításunkhoz az kellett volna, hogy mindketten stílust változtassunk. Ez nem lett volna jó lehetőség, zsákutcába jutottunk volna. Így azután azt mondhatják a hozzáértők, hogy a lány ezt nyújtotta abban, ez a fiú pedig ezt ebben. Tehát megmarad egy szubjektív vélemény, ami mégis csak elhatároló.

A vidám versekkel kapcsolatban még annyit, hogy nagyon szeretem a könnyedebb stílust, de azok általában olyan rövid nyúlfarknyi versek, hogy nem szabad ilyen versenyen indulni vele. Fontos, hogy a vers terjedelmére is odafigyeljen az ember.

– **Úgy tudom, hogy nem a Ki mit tud? keretein belül, de meghívást kaptál Mexikóba!**

– A százhalombattai Forrás néptáncegyüttessel fogok menni. A középdöntős szereplésem látták és felajánlották, hogy menjek ki velük, mert júniusban turnéra indulnak. Magyar kolóniákban lépek fel Mexikóban, Brazíliában.

– **Most fogsz felvételizni a Színművészetre. Mi lesz ha nem sikerül? Van valami más elképzelésed, vagy erre tetted fel az életed? Ha így van, nem tartod ezt zsákutcának?**

– Nem tartom annak, mert ha mégsem jön össze, (bár bízom magamban annyira) akkor még ott van a képzőművészet. Eredetileg erre a pályára készültem. Ezen kívül a GNM Színitanodát mindenképpen fizetik. A háttérkörülmények tehát megvannak, és más irányból is el lehet érni a célhoz. **Verebes István** is sokat segít. Már a szalagavatón ösztöndíjas színészi állást ajánlott fel.

– **A képzőművészetről mesélj valamit!**

– Ez már nagyon régi dolog. Még általános iskolában kezdődött.

Rajzsakkörbe jártam és felfigyeltek rám. Tiszadobon szobafestő szakmát tanultam. Ott is sokat fejlődtem, majd Sátoraljaújhelyen porcelánfestő szakmát szereztem. Ez idő alatt kezdtem el szavalni, így a festészet háttérbe szorult. Ennek ellenére voltak kiállításaim Budapesten, Miskolcon, Szerencsen, Sátoraljaújhelyen és Nyíregyházán, a GYIVI-ben egy lánnyal van állandó kiállításom.

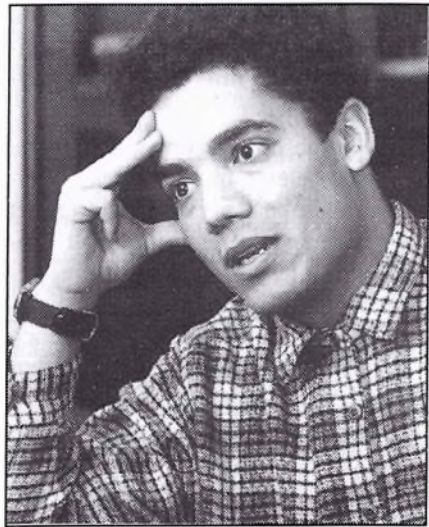
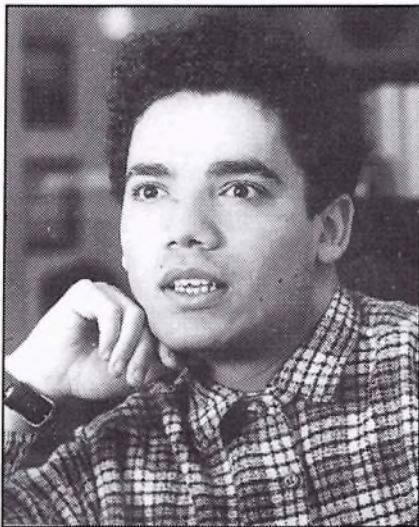
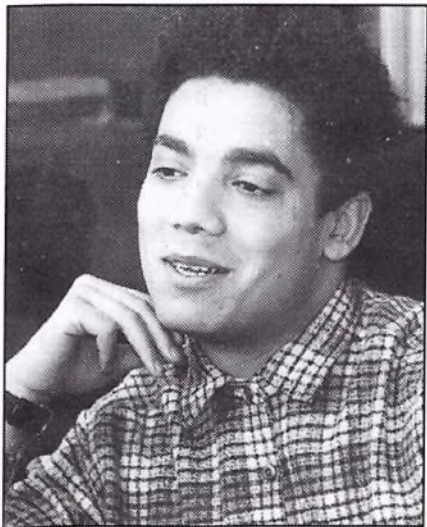
– **Elég gyorsan felkerültél a „csúcsra”. Nem tartasz attól, hogy elszáll veled a hév? Szerinted mit kell tenni ez ellen?**

– Ez nem fog velem megtörténni, mert nem úgy élem meg, hogy a csúcson vagyok. Nagy dolognak tartom, de igazából ez még csak az első lépés. Egyrészt lehetőség, másrészt hátrány, hiszen a felvételin esetleg többet várnak el tőlem. Ha nagyon érezném magam, akkor valószínűleg nagyot is eshetnék.

– **Nagyon magabiztos, gyakorlatias vagy. Ez egy kissé távol áll egy művészlélektől. Valóban ilyen vagy belülről, vagy csak nem akarod igazából megmutatni az igazi lelked?**

– Dehogynem, hiszen azért van a vers. Azt gondolom, hogy az embernek hiába van meg a képessége, ha nem tudja magát menedzselni, nem sokra viszi. Igen, kell egy kis lelki sérülés is a művészethez, de mutass nekem olyan embert, aki nem sérült.

B. Kóté Lilla

Karácsonyi előtti hangulatok

CSILLAGSZÓRÓ FÉNYE EGYFORMÁN RAGYOG...

Csengő halk csilingelése, hóesés, pompázó fenyőfa, csodálkozó gyermekarcok. Karácsony. Várják kicsik és nagyok, szegények és gazdagok. Ilyenkor visszafogottabbak vagyunk, jobban szeretjük egymást. Legalább amíg az ünnep tart. Tudjuk, évről-évre egyre kevesebb a díszes csomag a fa alatt és nő azok száma, akik nem tudják egymást megajándékozni. De a fenyőfa illata, a díszek ragyogása, a gyertya lángja mégis mindenkit elvarázsol.

A Roma Esély Alternatív Alapítványi Szakiskola szeptemberben nyitotta meg kapuit. Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat és a Lungo Drom által alapított iskolában a cigányfiatalok mellett ott vannak a hátrányos helyzetű nem cigány gyerekek is. Ez lesz az első közös karácsonyuk.

Imrei István tanár úr először az indulásról, az összeszokásról mond néhány mondatot.

– Az itt tanító pedagógusok tudták, mire vállalkoznak, hiszen dolgoztak már halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekkel. A diákoknak viszont nehéz volt visszaszokni a tanulásra. Most már otthon érzik magukat, tudják, itt biztonságban vannak. Azt hiszem, sikerült őket meggyőzni, hogy a tudásra szükség van. Itt nem a büntetés, nem a becsvágyfelkeltés a pedagógus motiválási eszköze, hanem a szeretet.

– A gyerekeknek a fenyőünnep a fa alatti ajándékot jelenti. Ön tanított Tiszabőn, milyenek a cigánykarácsonyok?

– A karácsony, az ünnep hangulata ugyanazt jelenti mindenkinek. A cigánycsaládoknál persze más értelmet nyer az ajándékozás, hiszen ott örömet okoz egy kis játék, gyertya, képeslap is. Tiszabőn közös karácsonyunk a templomban volt. Lehet, hogy ezek a gyerekek abban szerencsések, hogy nem az a fontos, hány forintot ajándékot kapnak. Lehet, hogy ők a lényegre, a szeretetre figyelnek. A szeretet, a gesztus a fontos.

*

Az iskolában tanuló gyerekek között kérdezősködtünk. Kinek mit jelent a karácsony, mi jut eszébe az ünnepről?

Rácz Zsuzsanna, tizenhét éves, Jánoshidáról jár be az iskolába. Volt már fodrásztanuló, járt gyors-gépíró iskolába. Verseket ír, újságíró szeretne lenni, de mostanra elbizonytalanodott. Talán a karácsony újra megihleti egy-két gyönyörű vers megírására.

– Nem sok jót jósolok az ünnepnek, tavaly sem volt gazdag karácsonyunk. Annak örülök, hogy együtt a család, a nagyobb testvéreim is jönnek a gyerekekkel. A fa díszítésében nem veszek részt, azt szeretem, amikor kinyitom az ajtót, és ott pompá-

zik a fa. Ajándékot azért veszünk egymásnak, a szüleinknek közösen, és mi is kapunk valamit.

– Van-e olyan karácsony, amelyikre szívesen gondolsz vissza?

– Igen. Pár évvel ezelőtt elfogadta a meghívásom **Paksi Éva** (az LD újság főszerkesztője). Ott volt nálunk és jókat beszélgettünk. Az volt életem legjobb karácsonya.

Méhesi Zoli is másik iskolából érkezett. Azt mondja jó itt, nincs házi feladat, keveset kell tanulni, így hódolhat kedvenc sportjának, a focinak. Rákóczi falván a megyei I. osztályban játszik, és egyszer-kétszer már az ifiből felkerült a felnőtt csapatba is.

– Karácsony? Először is a téli szünet jut eszembe. Aztán a hóesés, az ünnep. Nálunk mindenki vesz ajándékot mindenkinek. Szeretek készíteni az ünnepre, szeretem a meglepetést. Az ajándék vásárlásnál a fiú testvéreimmel nincs gondom, de a húgommal és a barátnőmmel mindig bajban vagyok.

Fátyol Tilda és Mága Erika unokatestvérek. Tiszabőről járnak be Szolnokra, órákat utaznak minden nap. Ők nem úgy élnek, mint a mai tizenévesek többsége.

Fátyol Tilda és Mága Erika

Roma Esély Alternatív Alapítványi Szakiskola diákjainak egy csoportja

– Hatan vagyunk testvérek – mondja Tilda –, én vagyok a legnagyobb. Karácsonykor sütünk-főzünk, ajándékozni nem nagyon szoktunk. Néha van a fa alatt egy kis cukor, játék, egy-két póló. De csak ha van pénzünk. Én a legkisebb testvéreimnek mindig veszek valamit, a reggeli-re kapott pénzből kispórolom a rávalót. A fát együtt díszítjük, másnap pedig jönnek a rokonok, esznek- isznak. Szeretem az ünnepet, mert elfelejttem a hétköznapiakat.

– Azok olyan rosszak?

– Mindig otthon vagyok, a szüleim nem engednek el sehová. Hazamegyek az iskolából, megebédelek, anyával megbeszéljük mi volt az órákon, aztán ők esténként elmennek. Szeretnék tanulni, olvasni, de nincs időm. Tudja mennyi gond van a kicsikkel! Fürösztetni, etetni őket, átöltöztetni, elaltatni. Elaludni addig nem merek, amíg a szüleim haza nem jönnek, nehogy valami baj történjen. Az is rossz, hogy a mulatozásnak mindig veszekedés a vége otthon.

– Milyen jövőt szeretnél magadnak?

– Önálló életet, tudom le kell érettségiznem, kellene egy munkahely.

Bizonyítani akarok, másoknak, magamnak.

Tildának volt egy nagy kérése. A lap hasábjain küldene egy üzenetet egy régi barátjának. Mi helyt adunk neki, és kérjük, aki olvassa, adja át. „Surdának! Szeretném, ha megértenéd a helyzetemet, és találkoznánk. Sok puszi és kellemes ünnepeket. Tilda.”

Erika halkabb szavú, kevesebbet beszél. Ők kilencen vannak testvérek, náluk nyugodtabb a családi légkör.

– Mi sem nagyon ajándékozunk. Az ünnep előtt disznóvágás van, már akkor összejön a család, a rokonok. Karácsonyra csigaleves van, töltöttkáposzta, kocsonya. Régen jobbak voltak a karácsonyok, amikor az apu dolgozott, több ajándék volt a fa alatt. Szeretném, ha esne a hó, akkor kimennénk csúszkálni a Tisza-gátra.

Az iskola igazgatója, **Csillei Béla**. Nehéz utolérni, vagy tanít, vagy úton van, vagy éppen egy magas rangú vendéget kalauzol az iskolában. Sokan csodájára járnak a szolnoki iskola-modellnek.

– A legfontosabb, hogy mára tudomásul vették: a gyerekek iskolába kell járni. Ők eddig anyagi okok, ku-

darok miatt, vagy egyszerűen családi motiváció hiánya miatt nem jutottak el ide. 64-en indultunk és 8 gyerek morzsolódott le. Első közös karácsonyunk lesz, fát állítunk. Próbálunk gyűjteni használt ruhát, játékot a fa alá, mert nekik ez is öröm. Nekem pedig az jelent boldogságot, hogy a gyerekek önbizalma megszilárdult, magukra találtak. Ennél szebb karácsonyi ajándékot nem is kaphattam volna tőlük.

– Az igazgató úr, milyen érzésekkel tölti az ünnepet?

– A téli szünet egy része pályázatok megírásával telik. Jó érzés, hogy sokan érdeklődnek felőlünk, hiszen több ilyen iskolára lenne szükség. Kérdés csak az, hogy lesz-e annyi gyerekszerető pedagógus, lesz-e központi támogatás? Úgy gondolom, ha a társadalom közönyén bukik meg ez a nagyszerű kezdeményezés, akkor ez azt jelenti, hogy ezekre a gyerekekre nincs szükség. Akkor pedig nagy baj van. De a karácsonyi hangulattól eltértünk egy kicsit. Magunkba kell nézni ilyenkor, adunk-e annyi szeretetet, amennyit mi elvárunk másoktól.

kővári

KARÁCSONYI TÖRTÉNET ...

... A KISDED JÉZUSRÓL, AKI BETLEHEMBEN SZÜLETETT

Lukács szent könyve, evangéliuma így meséli el az eseményeket: „Abban az időben Augustus volt a római császár. Parancsot adott, hogy birodalma összes lakóját számolják össze, mégpedig úgy, hogy mindenkit ott írjanak össze, ahonnan származik. József, aki Dávid családjából származott, a nemzetiség pedig Betlehemből való volt, elindult várandós feleségével, Máriával, hogy Betlehemben iratkozzék fel. Betlehembben azonban sehol nem kaptak szállást, csak egy istállóban, az állatok között pehentek meg. Itt szülte meg Mária kisfiát, Jézust, akit jászólba fektetett.

Pásztorok tanyáztak a vidéken a szabad ég alatt, és éjnek idején őrizték nyájukat. Egyszer csak egy angyal jelent meg előttük. Nagyon meijedtek. De az angyal megnyugtatta

őket: „Ne féljetek! Örömhírt mondok nektek! Menjetek Betlehembe, mert megszületett a Megváltó, Jézus. A jel, amiről felismeritek: bepólyálva fekszik egy jászólban.” Akkor a pásztorok gyorsan útra keltek, s meg is találták a szent családot: Máriát, Józsefet és a jászólban fekvő gyermeket, és elmesélték, mit jövendőlt Jézusról az angyal.

Eközben, mint erről Máté evangéliumában olvashatunk, bölcsek – mágusok, csillagjósok – jöttek napkeletről, őket egy fényes csillag vezette Betlehembe, gazdag ajándékokkal megrakodva érkeztek. A csillag éppen a fölött a hely fölött állt meg, ahol a gyermek volt. A bölcsek köszöntötték őt és Máriát, s királyhoz méltó ajándékaikat átadták nekik.

Az az éjszaka, amelyen Jézus született, a kereszténység egyik legnagyobb ünnepe lett. József Attila egy szép versében így írja le az eseményeket:

Betlehemi Királyok

Adjonisten, Jézusunk, Jézusunk!

Három király mi vagyunk.

*Lángos csillag állt felettünk,
gyalog jöttünk, mert siettünk,
kis juhocska mondta – biztos
itt lakik a Jézus Krisztus.*

*Menyhárt király a nevem,
Segíts, édes Istenem.*

Istenfia, jónapot, jónapot!

Nem vagyunk mi vén papok.

*Úgy hallottuk, megszületél,
szegények királya lettél.
Benéztünk hát kicsit hozzád.
Üdvösségünk, égi ország!
Gáspár volnék, afféle
földi király személye.*

Adjonisten, Megváltó, Megváltó!

Jöttünk meleg országból.

*Főtt kolbászunk mind elfogyott,
fényes csizmánk is megrogyott,
hoztunk aranyat hat marékkal,
tömjént egész vasfazékkal.*

*Én vagyok a Boldizsár,
aki szerezseny király,*

*Irul-pirul Mária, Mária,
boldogságos kis mama.*

*Hulló könnye záporán át
alig látja Jézuskáját.*

*A sok pásztor mind muzsikál.
Meg is kéne szoptatni már.*

*Kedves három királyok,
jóéjszakát kívánok!*

HULLÓ FALEVELEK

A novemberi nap sugarai gyengéden ölelték át a mindenséget, az ősze jelei megcáfolhatatlanul uralták a természetet. A megsárgult falevelek sóhajtván hullottak le az aludni készülő földre.

A cigányember felsóhajtott és lehajolt egy lába elé hulló falevéért. Tenyerébe tartva nézegette, majd a kabát ujjával megtörölte és a belső zsebébe tette. Kíváncsi lettem. Odaléptem hozzá és megszólítottam.

– Jó napot kívánok!
– Jó napot! – válaszolta.
– Nem sokkal idősebb mint én. Tegezhetem? – kérdeztem. Rámnézett összeszűkülő szemmel vizsgálódva. Megnyerhettem tetszését, mert elmosolyodott. – Hát persze! – válaszolta.

– Kiss Gyula vagyok – mutatkoztam be.

– Én meg Attila – válaszolta csak így röviden.

– Mit kezdsz azzal a falevéllal, amit felvettél, és olyan gondosan a belső zsebedbe tettél?

Elnézett a vállam felett, és mint ha a semmibe mondta volna a választ:

– A kisfiamnak viszem haza.

Önkéntelenül jött a nyelvemre a kérdés.

– Hány éves a kisfiad?

– Kettő – mondta ő a hangjában valami gyengéd melegséggel. – Tudod már két napja nem vittem haza semmit, mert nincs munkám. Ha kenyeret nem vihetek nekik, legalább ezt a falevelet viszem, mert nagyon rossz érzés üres kézzel hazamenni. A nagyobbakat már nem lehet az ilyesmivel félrevezetni, de a legkisebb még örül neki. Nézegeti, szép színes, eljatszik vele.

– Hány gyereked van?

– Négy.

– És nincs semmi jövedelmed, munkanélküli segély, vagy szociális támogatás?

– Sajnos már nincs. Mind a kettő kimerült és mivel közhasznú

munka sincs, mert olyan sok a támogatott, hogy nem jut mindenkinek munka, így kiesünk a rendszerből, mert nincs meg a meghatározott munkaviszony, ami szükséges lenne ahhoz, hogy újra járjon a támogatás.

– Miből éltek hatan?

– Az anyaságiból, amit az aszszony kap, meg a családpótlék-ból. Meg néha-néha alkalmi munkából. Az ősze az jó volt, mert sok alkalmi adódott: paradicsomszedés, kukoricatorés. De most már egyre nehezebb, nincs semmi lehetőség.

– Mennyit lehet megkeresni egy nap?

– Reggel hattól este hatig nyolcszáz, ezer forintot, az is változó. A munkaadótól függ, ki mennyit ad.

– Hát nem voltak túlfizetve – mondtam, miközben osztottam, szoroztam. Bár nem én járok bevásárolni, de néha az édesanyám megkér, és átmegyek a boltba, így tudom mennyibe kerül egy kiló kenyér, egy liter tej. Ha hat ember csak tejet és kenyeret eszik, akkor kell legalább két kiló kenyér, minimum három liter tej, mennyi is a vásárló értéke a kemény munkával esőben, sárban, kétréteggyűrtve napi 11 órában megkeresett nyolcszáz vagy ezer forintnak? (1kg kenyér 80 Ft; 1liter tej 62 Ft)

A számolásba belefeledkezve észre sem vettem, hogy egy ember lépett hozzánk. Attilát már ismerhette, mert ismerősként szólította meg.

– Lenne egy kis munka – mondta.

– Mit kellene csinálni? – kérdezte Attila.

– Kukoricát felszedni a zsákba – mondta.

– Rendben van – felelte a cigány ember –, mehetünk.

– Jó, jó – mondta az ember –, mehetünk, de előbb egyezzünk meg, mennyit kérsz egy órára? – A választ sem várta meg, máris mondta az általa megítélt órabért.

– Nem nagy munka. Hatvan forintot adok egy órára. Most egy óra van, délután hatig befejezzük, az öt óra, azaz háromszáz forint – mondta a „gazda”. – Ha jó, jó, ha nem, van más, akinek jó!

Attila elgondolkodott, messzire nézett, valahova nagyon messzire, majd megsimogatta a belső zsebét, melyben ott lapult a sárga falevél, aztán rám nézett és csak úgy csendesesen, mintegy magának befelé köszönt.

– Hát akkor én megyek. Áldjon meg az Úr!

Egyedül maradtam, és a gondolataim, mint gömbvillám cikáztak az agyamban. Ma, a XX. század végén a kitűzött cél, az Európa Unió felé vezető út, itt és most ebben az országban a kiszolgáltatottság peremén élnek emberek, cigányok és nem cigányok, munkanélküliek és hajléktalanok, éhezők és elesettek, kik olyan magányosak és gyökértelenek, mint ősszel a hulló falevél, melyet elsodor a szél!

Jól van ez így? Jó, hogy akadnak közöttünk Attilák itt Karcagon is, és kívánom, hogy máshol is legyenek minél többen, akik ebben a helyzetben és életkörülmények között is így tudnak köszönni:

„Áldjon meg az Úr!”

Mert nekik van hitük és Istennük!

Kiss Gyula

BÍZZANAK BENNÜNK

A jászberényi cigányok helyzete egy kissé más szemszögből

Rácz Tamás a jászberényi cigány kisebbségi önkormányzat elnöke: „A feleségem két éve kapott egy gyógyíhatatlan betegséget. Az utolsó pillanatban találták meg. Befelé növéstrummája volt. Lefogyott negyenkilenc kilóra. Másfél évvel ezelőtt hallottuk meg az evangéliumot, és mint utolsó szalmaszálba, kapaszkodtunk Istenbe. Megtaláltuk, és azóta sokkal többet kaptunk, mint a gyógyulás. Engem is meggyógyított, testi, lelki problémáimból. Azóta az egész családom az Úrral jár.”

Rácz Tamás a jászberényi cigány kisebbségi önkormányzat elnöke a Hit gyülekezetébe jár. Isten segítségével próbálja a cigányok ügyes-bajos dolgaikat intézni. A hívő képviselőt otthonában kerestük meg.

– Hogyan látja a jászberényi cigányság helyzetét és hogyan próbál segíteni, milyen kezdeményezések voltak?

– Végül is sok mindenben tudunk segíteni, persze nem anyagiilag, mert erre nincs megfelelő fedezet. Csak tanácsot tudunk adni a többségi önkormányzatnak, javasoljuk esetleg egy-egy család segélyezését. De jobb is így, mert ha nekünk kellene segélyezni, akkor abból elég sok nézeteltérés lenne.

Szerveztünk a hátrányos helyzetű családoknak közhasznú foglalkozásokat, ennek köszönhetően indult el a közhasznú foglalkozás Jászberényben, mivel jött az a rendelkezés, hogy kilencven nap kell ahhoz, hogy tovább kapják a munkanélküliek a jövedelem pótló támogatást. A mi kezdeményezésünkre az önkormányzat elkülönített egy összeget erre a célra. Mai napig is működik ez. Több, mint hetvenhárom családnak segítettünk ezzel.

Igazából a gyerekekre fektettük a hangsúlyt, pályázatok útján több gyereknek nyertünk ösztöndíjat. Például a középiskolába járó gyerekek havi ötezer forintot kapnak. A középiskolások közül inkább szakmunkásképzőbe járnak. Ezen kívül

beindult a gyermekek óvodai, iskolai ellátása a városi önkormányzattal közösen. Ez nem kimondottan a romáknak, hanem a hátrányos helyzetű családoknak volt segítség. Az ellátás ötven százalékát az önkormányzat fizette a másikat pedig a Nmezeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal.

El tudtuk érni, hogy a gyerekeknek mindenképpen meg legyen az

óvodai előkészítő, mert hát az oktatás lényege ott kezdődik azt hiszem. Ez megyei szinten elő van terjesztve. A megyei etnikai bizottság is elfogadta a javaslatot. Januártól indul be. Ha egy gyerek nem kapja meg az óvodai képzést, már nem olyan esélyekkel indul az iskolában. Befelé forduló lesz, nem tudja úgy feltalálni magát, mint a másik, nem szokik a közösséghez.

Nagyon nehezen engedik ki a cigány szülők a gyerekeket otthonról, a családcentrikusság miatt, pedig sokszor ez az oka annak, hogy nem tudnak haladni a többi gyerekkel és speciális tantervű iskolákban kötnek ki. Sokszor voltam olyan családban ahol a gyereknek sugárzott a szeméből az értelem és kisegítőbe járt, csak azért, mert nem kapott megfelelő előképzést.

Végül is a kisebbségi önkormányzatok felelősek a kultúrát az oktatást illetően is. Fontos, hogy a többségi önkormányzattal is jó legyen a kapcsolat, ami nálunk megvan, mert például ezeket a programokat is csak közösen, egymást segítve tudjuk létrehozni. Anyagiilag támogatnak bennünket, kikérik a véleményünket különböző, cigányokat érintő kérdésekben. Ezt saját magunknak kellett elérni. A jászszági-cigánynaphoz például százezer forinttal járult hozzá.

Ahhoz, hogy megbízzanak bennünk, komoly munkatervvel kellett kirukkolnunk, és ez sikerült is, hiszen a Megyei Közigazgatási Hivatal kiemelte Jászberényt, hogy nálunk komolyan folyik a munka. Nem beszélve a közbiztonságról. A jászberényi rendőrkapitánnyal együttműködünk, és hála Istennek, vissza lett szorítva a cigánybűnözés. Nem mondom van egy-két szociális bűncselekmény, de nem jellemző.

Rácz Tamás

– Milyenek a munkalehetőségek a városban?

– Nagyon gyengék. A Hűtőgépgyár volt az, ami munkát adott igazából, de négy évvel ezelőtt eladták a Svédeknek, amivel kb. három ezer munkalehetőség szűnt meg. Közhely,

de ez is leginkább a romákat érintette. Nagyon nagy probléma az aluliskolázottság, mert még a nyolc általánossal is bajban vannak. Még takarítónéknak sem veszik fel őket. Az építőiparban is volt az úgynevezett építőipari KTSZ, ami felbolott és onnan is egyből a romákat küldték el, jött a munkanélküli a jövedelempótló, most meg már azt sem kapják jóformán. Hiába voltak jó szakemberek, nem volt szakképzettségük és mehettek.

Reméljük, hogy ha nem is belőlük, de az évek folyamán a gyerekeikből talán lesz valami.

– Átlagosan milyen a szociális helyzet?

– Annak ellenére, hogy még a régi rendszerben felszámolták a cigánytelepet, elég rossz a cigányság helyzete. Kialakult egy úgynevezett modern cigánytelep, a régi telepek helyén. Körülbelül ötven ember van akik nagyon az alján vannak, de a szegénység ellenére próbálnak felfarkózni.

– Hogyan fogadnak a cigányok téged, mint hívó képviselőt? Hogyan viszonyulnak hozzád?

– Ez egy nagyon nehéz kérdés. Mára már mindenki tudja rólam. Hála az Úrnak rajtam keresztül is megtértek már egy páran, de a másik véglet is megtalálható és sajnos ez a jellemző. Vannak itt nagyon jó módú cigányok és inkább ők azok,

akik kigúnyolnak emiatt, de meg van írva, hogy a gazdag embernek nehezebb bejutni Isten országába, mint a tevének átmenni a tűz fokán. Meg aztán akit Isten nevéért gúnyolnak azoknak több kincsük lesz a mennyben. Szóval ez nekem nem jelent problémát. Sajnos a cigányok azok akik a leginkább csúfolódnak. Ők is hisznek a maguk módján, és a tudatlanságot Isten megbocsájtja, persze csak a tudatlanság idején, de hiszem, hogy őket is eléri a teljes evangélium, az Isten ereje teljes tüsszel és akkor megváltoztatja az ő életüket is.

Hála Istennek a mi családjunk, a gyerekeim, a bátyám mind-mind megtértek és ennek gyümölcseit érezzük is az életünkön. Rendszeresen feljárunk Pestre és itt Jászberényben is vannak alkalmak. Sokan el vannak foglalva az anyagi problémáikkal. Egyszerűen nem veszik észre, hogy Isten segíteni akar rajtuk, pedig én úgy érzem, és ezt hangsúlyozom, csak az én elképzelésem, hogy a cigány nép a zsidóság mellett Isten kiválasztott népe, mert ha megnézzük, hogy mennyi hányattatáson mentünk már keresztül és mégis fennmaradtunk, akkor el lehet gondolkozni azon, hogy mi önmagunktól erre képtelenek lettünk volna.

B. Kóté Lilla

A felvételek a Rác Tamás által szervezett Jászszági Cigánynapon készültek

A CIGÁNYSÁG TÁRSADALMI INTEGRÁCIÓJA MAGYARORSZÁGON

A cigányság társadalmi integrációja Magyarországon címmel két napos nemzetközi konferencia zajlott le Budapesten 1996. november 18–19-én.

A tanácskozás lehetőséget kívánt teremteni a cigányság jelenlegi helyzetének, az eddig tett kormányzati intézkedéseknek, valamint az önkormányzatok és a civil szervezetek tevékenységének komplex átgondolására és megvitatására.

A konferencián a kormányzati és önkormányzati vezetők mellett jelen voltak a különböző oktatási intézmények, civil szervezetek, illetve a cigánysággal kapcsolatos alapítványok képviselői is.

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal szervezésében létrejött szeminárium az Európa Tanács közreműködésével és támogatásával valósult meg.

A nemzetközi cigányügyi konferencia tapasztalatainak minél szélesebb körben történő megismerése érdekében Hegyesiné Orsós Éva, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke, illetve **John Murray** az Európa Tanács cigányügyi tevékenységének koordinátora sajtótájékoztatót tartott 1996. november 20. szerdán a Kisebbségi Hivatalban.

Dr. Hegyesiné Orsós Éva többek között elmondta:

– A kétnapos konferencia alatt az Európa Tanács képviselői képet kaptak a magyarországi cigányság helyzetéről, hiszen olyan meghívottak voltak jelen, akik mindezt érzékeltetni tudták, így a Népjóléti Minisztérium, a Művelődési és Köznevelési Minisztérium, a Belügyminisztérium és a Munkaügyi Minisztérium, az OCKÖ képviselői, illetve más civil szervezetek.

John Murray arról beszélt, hogy az Európa Tanács milyen mély benyomásokkal távozik a konferenciáról. Véleménye szerint nagyon fontos, hogy ezek az emberek találkozzanak egymással, éppen ezért ezt

gyakoribbá kellene tenni. Ezen kívül hozzátette:

– A magyarországi cigányság életkörülményei összehasonlíthatók a környező országban élő kisebbség helyzetével. Nagyon sokan élnek rossz szociális helyzetben, de ez más országokban is megtalálható. Mind e mellett ez a helyzet hosszú távon komoly veszélyt jelenthet. A kisebbség helyzetének javítása elsőbbséget kell, hogy élvezzen a kormánynál, hiszen minél kevesebbet foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel, annál hosszabb folyamat lesz a megoldása. A magyarországi kisebbség jobb helyzetben van, mint más országokban, mert ha kis léptékben is, de történnek változások. Ilyen jelentős előrelépés a kisebbségi önkormányzatok létrehozása, ami Európában egyedülálló és igen merész kísérlet arra, hogy a kisebbség is szót kapjon. Minden esetre ez a jövő számára alapot jelenthet. Ki kell használni minden ilyen lehetőséget. Magyarországon sok elrejtett kincs van, érdekes, értékes kezdeményezések, de kevés pénzüsszeget szánnak erre, és a lakosság minderről nincs megfelelően tájékoztatva. A politikusok is nagyobb változást érhetnek el azáltal, ha megmutatják, hogy nagyra értékelik a cigányságot. Egy társadalomban a különböző népcsoportoknak is meg kell oldani a problémáit. A cigányság problémái kiemelkedő szere-

John Murray

pet kell hogy kapjon, hiszen ennek a népcsoportnak nemcsak szociális problémákkal kell megküzdeniük. Az Európa Tanácsban a kisebbségi probléma kiemelkedő a stabilitást illetően.

Hegyesiné Orsós Éva a konferencia alatt létrejött ajánlásokról is szólt. Megfogalmazták a kormány számára, hogy mondják ki: a cigányság számára válsághelyzet alakult ki. A válsághelyzet megoldását a magasabb iskolai végzettség jelentené, de ezen a területen esélyegyenlőtlenség alakult ki. Ezen kívül megfogalmazták a közös felelősséget, kiemelve a kormány felelősségét.

A sajtótájékoztató résztvevői

Nyugodt, komfortos öregkor

Új ötlet, ami modell-értékű lehet, ha megvalósul. A program szakmai kidolgozója **Szalóki Miklós**, az újszászi Kastély-otthon igazgatója. Intézményében pszichiátriai és szenvedélybetegek rehabilitációját végzik, de van itt egy negyven ágyas emelt szintű szociális otthon is. Több intézmény létrehozásánál segédkezett, most a legújabbról beszél.

– A Népjóléti Minisztériumban van az a szakmai anyag, ami a cigány szociális otthon létrehozásáról szól. Nem cigányellenes program, nem diszkriminációról van szó. Csak egyszerűen, ha lehetősége van a cigányságnak egy ilyen intézménytípus létrehozására, miért ne élne vele. Könnyelműség lenne kihasználatlanul hagyni az állami költségvetési támogatást, ami egy főre kétszázezer forint.

– **Tíz évig a jászberényi Szociális Intézmények igazgatója volt. Vannak személyes tapasztalatai, ami alapján elkészítette a programot?**

– Jelen vannak az otthonokban, még ha kis számban is, a romák. Sokáig ál-szemérmesen kezeltük ezt a kérdést, de ma már beszélni kell róla. Az idős em-

ber már kevésbé tud alkalmazkodni, kevésbé toleráns. Előfordult bizony, hogy nem ültek egy asztalhoz a cigány emberrel. Ez konfliktushelyzet hordozója lett, és zavarta a szakmai munkát is. Hangsúlyozom, egy-két esetben eltűntünk át ilyen helyzetet, de ezek tények. A cigányságnak meg van a saját habitusa, mentalitása, kultúrája, amit meg kell hogy őrizzen, és ebben segíteni is kell nekik.

– **A legnagyobb munkanélküliség a cigányság körében van és szociálisan is ők a legkitaszítottabbak. Az otthonban nem lenne tüzelő-gond, nem éhezne. Csakhogy náluk sokkal nagyobb az összetartó erő, és a gyerekekért, az öregekért mindent megtesznek.**

– Úgy gondolom, a kényszer egyre inkább ráviszi őket, hogy elfogadják a szociális otthon gondolatát, és igénybe vegyenek egy kényelmes bentlakásos intézményt. Mindenki tudja, milyen körülmények között élnek, és akkor még nem beszélünk arról, hogy ma már az egészségügyért is fizetni kell. Az otthonon belül mindent megkapnak.

– **Milyen elképzelése van a működésről, az otthon helyéről?**

– Mindenképpen cigánylakta területen kell keresni egy megfelelő épületet. És nagyon fontos: a cigányság körében el kell végezni egy felmérést, van-e rá igényük, akarják-e? Meg kell kérdezni, a már otthonban élő cigány embereket, hogyan érzik magukat, min szeretnének változtatni. A működésnél természetesen fontos, hogy a munkatársak a cigányság köréből kerüljenek ki, ami maga után vonja a képzés lehetőségét is. Tehát, ha kell egy ilyen intézmény, én továbbra is felajánlom a segítségemet.

*

Farkas Flórián a OCKÖ-elnöke kísérleti jelleggel megvalósíthatónak tartja az ötletet, ha a felmérés alapján igénye van rá a cigányságnak. És ha már működik, meg kell engedni, hogy a szociálisan rászorult cigányember döntse el, a hagyományos otthont vagy a cigányotthont válassza.

Kővári Anna

ÉRDEKEGYEZTETŐ HÁLÓZAT KIALAKÍTÁSA ÉS TOLERANCIA NAP NAGYKANIZSÁN

A Zala Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzatok Társulása és a Partners Hungary Érdekegyeztető Hálózat november 23-án rendkívül érdekes, közös programot szervezett Nagykanizsán. A többfunkciós eseménysor az immár hagyományos Tolerancia Nap keretein belül lehetőséget nyújtott arra is, hogy a helybeli – nem régen megalakult – Partners Hungary Érdekegyeztető hálózat bemutatkozhatson.

Az egész napos rendezvénysorozaton megjelent a város polgármestere, alpolgármestere, a megye több cigány kisebbségi önkormányzatának és önkormányzati társulatának az elnöke, tisztségviselői, pedagógusok, népművelők, rendőrök, szociális munkások, képviselők, valamint érdeklődő cigány emberek is szép számmal. A megnyitó után **dr. Herbai István** etnikai koordinátor beszélt a Partners Hungary Alapítványról, majd **Simánné Mile Éva** a

város Szociális és Egészségügyi Osztályának helyettes vezetője – mint TEH megbízott – kapott szót, bemutatta a helyi Érdekegyeztető Hálózatot. A szekcióülések témái felölelték mindazokat a koordinális kérdéseket, amelyek napjainkban foglalkoztatják a társadalmat. Megfelelő figyelmet kapott a cigány konfliktusok kezelése az oktatásban és művelődésben, a másság elfogadtatásának módjai, a felvilágosító programok szerepe, a kisebbségi önkormányzatok útkeresése, más civil szervezetek lehetőségei az együttműködésre. A vitavezetők jól felkészült és ismert szakemberek voltak, így **Bíró László** megyei kisebbségi főtanácsadó, **Domina Erzsébet** kistérségi menedzser, **Farkas Tibor** népművelő, **Horváth Miklós** TESZ ügyvezető, **Kisházi Gábor** rendőrszázados, valamint **Simánné Mile Éva**. A budapestről érkezett vendégek: **Dr. Göncz Kinga**, az alapítvány elnöke,

Bogdáné Sárközi Ildikó, az OCKÖ Emberi Jogi és Vallásügyi Bizottságának az elnöke és **Fátyol Mihály**, III. kerületi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke – jelenlétükkel nemcsak megtisztelték a rendezvényt, hanem a szekciók munkájában is tevékenyen részt vettek. A beszélgetéseket követő plenáris ülésen eredményesen fogta össze a konzultánsokat **Teleki László**, a Zala Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzatok Társulásának elnöke, akinek a szervezőkészségét és odaadó munkáját az esemény résztvevői a nap során többször elismerték.

A Tolerancia Nap folklór együttesek műsorával zárult, majd a jelenlevők – ha erre eddig nem volt alkalmuk – cigány festők alkotásaiban és népi kismesterségek produktumaiban gyönyörködhettek.

Büki Erzsébet

JANUÁR			FEBRUÁR		
1	Sz	Újév, Fruzsina	1	Sz	Ignác
2	Cs	Abel	2	V	Karolina, Aida
3	P	Genována, Benjamin	3	H	Balázs
4	Sz	Titusz, Leona	4	K	Ráhel, Csenge
5	V	Simon	5	Sz	Ágota, Ingrid
6	H	Boldizsár	6	Cs	Dorottya, Dóra
7	K	Attila, Ramóna	7	P	Tódor, Rómeó
8	Sz	Gyöngyvér	8	Sz	Aranka
9	Cs	Marcell	9	V	Abigél, Alex
10	P	Melánia	10	H	Elvira
11	Sz	Ágota	11	K	Bertold, Marietta
12	V	Ernö	12	Sz	Lidia, Livia
13	H	Veronika	13	Cs	Ella, Linda
14	K	Bodog	14	P	Bálint, Valentin
15	Sz	Loránt, Loránd	15	Sz	Kolos, Georgina
16	Cs	Gusztáv	16	V	Julianna, Lilla
17	P	Antal, Antónia	17	H	Donát
18	Sz	Piroska	18	K	Bernadett
19	V	Sara, Mórió	19	Sz	Zsuzsanna
20	H	Fabián, Sebestyén	20	Cs	Aladár, Ámos
21	K	Agnes	21	P	Eleonóra
22	Sz	Vince, Artúr	22	Sz	Gerzson
23	Cs	Zelma, Rajmund	23	V	Alfred
24	P	Timót	24	H	Mátyás
25	Sz	Pál	25	K	Geza
26	V	Vanda, Paula	26	Sz	Edina
27	H	Angelika	27	Cs	Ákos, Bátor
28	K	Károly, Karola	28	P	Elemér
29	Sz	Adél			
30	Cs	Martina, Gerda			
31	P	Marcella			
MÁRCIUS			ÁPRILIS		
1	Sz	Albin	1	K	Hugó
2	V	Lujza	2	Sz	Áron
3	H	Kornélia	3	Cs	Buda, Richárd
4	K	Kázmér	4	P	Izidor
5	Sz	Adorján, Adrián	5	Sz	Vince
6	Cs	Leonóra, Inez	6	V	Vilmos, Biborka
7	P	Tamás	7	H	Herman
8	Sz	Zoltán	8	K	Dénes
9	V	Franciska, Fanni	9	Sz	Erhard
10	H	Ildikó	10	Cs	Zsolt
11	K	Szilárd	11	P	Leó, Szaniszló
12	Sz	Gergely	12	Sz	Gyula
13	Cs	Krisztián, Ajtony	13	V	Ida
14	P	Matild	14	H	Tibor
15	Sz	Nemzeti ünnep, Kristóf	15	K	Anasztázia, Tas
16	V	Henrietta	16	Sz	Csongor
17	H	Gertrúd, Patrik	17	Cs	Rudolf
18	K	Sándor, Ede	18	P	Andrea, Ilma
19	Sz	József, Bánk	19	Sz	Emma
20	Cs	Klaudia	20	V	Tivadar
21	P	Benedek	21	H	Konrád
22	Sz	Beáta, Izolda	22	K	Csilla, Noémi
23	V	Emőke	23	Sz	Béla
24	H	Gábor, Karina	24	Cs	György
25	K	Iréen, Irisz	25	P	Márk
26	Sz	Emánuel	26	Sz	Ervin
27	Cs	Hajnalka	27	V	Zita, Mariann
28	P	Gedeon, Johanna	28	H	Valéria
29	Sz	Augusztá	29	K	Péter
30	V	Húsvét, Zalán	30	Sz	Katalin, Kitti
31	H	Húsvét, Árpád			
MÁJUS			JÚNIUS		
1	Cs	Munka ünnepe, Jakab	1	V	Tünde
2	P	Zsigmond	2	H	Kármén, Anita
3	Sz	Timea, Irma	3	K	Klotild
4	V	Monika, Flórián	4	Sz	Bulcsú
5	H	Györgyi	5	Cs	Fatime
6	K	Ivett, Frida	6	P	Norbert, Cintia
7	Sz	Gizella	7	Sz	Robert
8	Cs	Mihály	8	V	Medárd
9	P	Gergely	9	H	Félix
10	Sz	Armin, Pálma	10	K	Margit, Gréta
11	V	Ferenc	11	Sz	Barnabás
12	H	Pongrácz	12	Cs	Villő
13	K	Szervác, Imola	13	P	Antal, Anett
14	Sz	Bonifác	14	Sz	Vazul
15	Cs	Zsófia, Szonja	15	V	Jolán, Vid
16	P	Mózes, Botond	16	H	Jusztin
17	Sz	Paszka	17	K	Laura, Alida
18	V	Pünköszt, Erik, Alexandra	18	Sz	Arnold, Levente
19	H	Pünköszt, Ivó, Milán	19	Cs	Gyárfás
20	K	Bernát, Felicia	20	P	Rafael
21	Sz	Konstantin	21	Sz	Alajos, Leila
22	Cs	Júlia, Rita	22	V	Paulina
23	P	Dezso	23	H	Zoltán
24	Sz	Eszter, Eliza	24	K	Iván
25	V	Orbán	25	Sz	Vilmos
26	H	Fülöp, Evelin	26	Cs	János, Pál
27	K	Hella	27	P	László
28	Sz	Emil, Csanád	28	Sz	Levente, Irén
29	Cs	Magdolna	29	V	Péter, Pál
30	P	Janka, Zsannett	30	H	Pál
31	Sz	Angéla, Petronella			

19

*Kellemes karácsonyi
ünnepeket
és boldog új évet!*

I
„LUN

Baxtalo krechuno!
Baxtalo
nyevo bersh!

JÚLIUS			AUGUSZTUS		
1	K	Tihamér, Annamária	1	P	Boglárka
2	Sz	Ottó	2	Sz	Lehel
3	Cs	Kornél, Soma	3	V	Hermína
4	P	Ulrik	4	H	Domonkos, Dominika
5	Sz	Emese, Sarolta	5	K	Krisztina
6	V	Csaba	6	Sz	Berta, Bettina
7	H	Apollónia	7	Cs	Ibolya
8	K	Ellák	8	P	László
9	Sz	Lukrécia	9	Sz	Emőd
10	Cs	Amália	10	V	Lőrinc
11	P	Nóra, Lili	11	H	Zsuzsanna, Tiborc
12	Sz	Izabella, Dalma	12	K	Klára
13	V	Jenő	13	Sz	Ipoly
14	H	Örs, Stella	14	Cs	Marcell
15	K	Henrik, Roland	15	P	Mária
16	Sz	Valter	16	Sz	Ábrahám
17	Cs	Endre, Ede	17	V	Jácint
18	P	Frigyés	18	H	Ilona
19	Sz	Emília	19	K	Huba
20	V	Illés	20	Sz	Allami ünnep, István, Vajk
21	H	Dániel, Daniella	21	Cs	Sámuel, Hajna
22	K	Magdolna	22	P	Menyhért, Mirjam
23	Sz	Lenke	23	Sz	Bence
24	Cs	Kinga, Kincső	24	V	Bertalan
25	P	Kristóf, Jakab	25	H	Lajos, Patricia
26	Sz	Anna, Anikó	26	K	Izso
27	V	Olga, Liliána	27	Sz	Gáspár
28	H	Szabolcs	28	Cs	Ágoston
29	K	Márta, Flóra	29	P	Beatrix, Erna
30	Sz	Judit, Xénia	30	Sz	Rózsa
31	Cs	Oszkár	31	V	Erika, Bella
SZEPTEMBER			OKTÓBER		
1	H	Egyed, Egon	1	Sz	Malvin
2	K	Rebeka, Dorina	2	Cs	Petra
3	Sz	Hilda	3	P	Helga
4	Cs	Rozália	4	Sz	Ferenc
5	P	Viktor, Lőrinc	5	V	Aurél
6	Sz	Zakariás	6	H	Brúnó, Renáta
7	V	Regina	7	K	Amália
8	H	Mária, Adrienn	8	Sz	Koppány
9	K	Ádám	9	Cs	Dénes
10	Sz	Nikolett, Hunor	10	P	Gedeon
11	Cs	Teodóra	11	Sz	Brigitta, Gitta
12	P	Mária	12	V	Miksa
13	Sz	Kornél	13	H	Kálmán, Ede
14	V	Szeréna, Roxána	14	K	Helén
15	H	Enikő, Melitta	15	Sz	Teréz
16	K	Edit	16	Cs	Gál
17	Sz	Zsófia	17	P	Hedvig
18	Cs	Diána	18	Sz	Lukács
19	P	Vilhelmina	19	V	Nándor
20	Sz	Friderika	20	H	Vendel
21	V	Máté, Mirella	21	K	Orsolya
22	H	Móric	22	Sz	Előd
23	K	Tekla	23	Cs	Nemzeti ünnep, Gyöngyi
24	Sz	Gellért, Mercedesz	24	P	Salamon
25	Cs	Eufrozina, Kende	25	Sz	Blanka, Bianka
26	P	Jusztina	26	V	Domotör
27	Sz	Adalbert	27	H	Szabina
28	V	Vencel	28	K	Simon, Szimonetta
29	H	Mihály	29	Sz	Narcisz
30	K	Jeromos	30	Cs	Alfonz
			31	P	Farkas
NOVEMBER			DECEMBER		
1	Sz	Marianna	1	H	Elza
2	V	Achilles	2	K	Melinda, Vivien
3	H	Győző	3	Sz	Ferenc, Olga
4	K	Károly	4	Cs	Borbála, Barbara
5	Sz	Imre	5	P	Vilma
6	Cs	Lénárd	6	Sz	Miklós
7	P	Rezső	7	V	Ambrus
8	Sz	Zsombor	8	H	Mária
9	V	Tivadar	9	K	Natalia
10	H	Réka	10	Sz	Judit
11	K	Márton	11	Cs	Árpád
12	Sz	Jónás, Renátó	12	P	Gabriella
13	Cs	Szilvia	13	Sz	Luca, Otília
14	P	Aliz	14	V	Szilárda
15	Sz	Albert, Lipót	15	H	Valér
16	V	Ódón	16	K	Etelka, Aletta
17	H	Hortenzia, Gergő	17	Sz	Lázár, Olimpia
18	K	Jenő	18	Cs	Augusztó
19	Sz	Erzsébet, Zsóka	19	P	Viola
20	Cs	Jolán	20	Sz	Teofil
21	P	Oliver	21	V	Tamás
22	Sz	Cecília	22	H	Zénó
23	V	Kelemen, Klementina	23	K	Viktória
24	H	Emma	24	Sz	Ádám, Éva
25	K	Katalin, Katinka	25	Cs	Karácsony, Eugénia
26	Sz	Virág	26	P	Karácsony, István
27	Cs	Virgil	27	Sz	János
28	P	Stefánia	28	V	Kamilla
29	Sz	Taksony	29	H	Tamás, Tamara
30	V	András, Andor	30	K	Dávid
			31	Sz	Szilveszter

Egy nyáron át boldogság

Olyan volt az a nyári reggel, mint egy forró, szemrebbenésnyi pillanat. A vidéki város egyetlen újságjának redakciója a Vay Ádám utca műemlékjellegű épületének felső szintjén húzódott meg néhány helyiségben. Minden áldott reggel innen lépett át egy pohár tejre, egy kiflire a túloldali tejivóba. Jól ismerték a szerkesztő urat, törzsvendeg volt. Alig lépett be, a kisaszony pillanatok alatt eléje varázsolta a tejet és mosolyogva nyújtotta át a szokásos egyetlen kiflit.

Szerkesztő úr körültekintett, helyet keresett, ahol megállhatna. Ekkor pillantotta meg Zsuzsát. Az egyik pultnál állt egyedül, mint egy zsidó madonna hollófekete, göndör hajával, mely vállaira omlott. Pillanatra műve volt csupán, úgy futottak össze pillantásaik, mint két mosoly, mitha örök időktől erre vártak volna. Szinte természetesnek tűnt találkozásuk. A fiatal zsnaliszta első pillantásra megérezte Zsuzsa olyan világból érkezett, amely hasonló az övéhez. Bizonyára ezt a sejtelmes felismerést vehette észre Zsuzsa is, aki örült a szerkesztő közeledésének, miután az megkérdezte, oda állhat-e a pulthoz. Várta és megérezte, hogy megszólítja.

Varázslásnak tűnt e kölcsönös felismerés. Másnak talán tolakodásnak számított volna a hirtelen közeledés, a vonzalom, a szimpátia, ami kettejük között egy villanásnyi volt. Szemük beszélt maguk helyett. Felismerve, egymás lelkének rejtelseibe látva érzelmi hullámhosszaik rezdüléseiből sejtették, melyikük milyen ősök vérét rejt. Zsuzsa érzékeny ívelt szája, görög orra, a zsidó női szépség mágnesként vonzották a férfi szemeket. S mint Zsuzsa később elmondta, ő is pillanatok alatt felfedezte a zsnali-

lisztában a romavért, melyről árulkodott a homlokának közepén virító indiai rasszjegye, mely idegennek fel sem tűnik.

Egymásra találásuk pillanatai hosszú perceké duzzadtak, s már régen nem a reggelivel voltak elfoglalva, hanem Zsuzsa kiömlő vallomásaival, a háború okozta szenvedések borzalmaival, amely életét hosszú időre megcsonkította. Ő aki túlélte Auswitzt, az izraeli arab háborúban elveszítette egyetlen fiát, akit szeme előtt tépett darabokra egy gránát. Ezt követően menekült vissza Magyarországra, ahonnan esküvője után nem sokkal utaztak el férjével Izraelbe. Vissajött feledni, némi, vigasztalást nyerni, azért, hogy lelke megnyugodjon, kikerüljön abból a környezetből, ahol minden fia emlékét idézi. Közben férjével is megromlott a viszonya, s az egyedüllét olyan terhes volt számára, úgy érezte belepusztul, ha ott marad, ha nem menekül világgá.

A zsnaliszta átérezte Zsuzsa fájdalmát, hiszen maga is átélte az üldöztetés borzalmait, deportálástól való menekülés félelmes óráit, amelynek történetét felvillantotta Zsuzsa előtt. Megdöbbenett. Szinte minden gondolatukon átsütött, egymásra talált két olyan sebzett lélek, akiket az azonos sorstudat még közelebb hozott egymáshoz túl azon, hogy az első mosolytalálkozásuk pillanatától kezdve mágnesként vonzották egymást érzelmekben is. Mintha örök időtől erre a találkozóra vártak volna, mintha meg lett volna írva, és most a körülmények eredményeként beteljesült. Ahogy telt-múlt az idő, úgy fonódtak közöttük az érzelmek láthatatlan szálai.

Zsuzsa és a zsnaliszta ugyanarra gondolt. A körülmények azonban

visszakényszerítették érzelmi szarnyalásaikat a földi világra, s visszazökkent gondolkozásuk is. Zsuzsa elmesélte, hogy a várostól nem messze az egyik kis falu orvosi rendelőintézetében kapott asszisztensi állást. Örült neki, hiszen egészségügyi főiskolát végzett. Izraelben egy kórházban dolgozott, s amikor itthon ismerősei révén felajánlották neki ezt az állást, első hallásra elfogadta. Csupán az okozott kezdetben némi nehézséget, hogy reggelente a kis piros vicinálissal jutott el a faluba, s ezért korán kellett felébrednie.

Arról nem tudatták, hogy az orvosi rendelő egy teljesen különálló kertes épületben működik, s a rendelőből közvetlenül nyílik egy szoba, amely igénybe vehető. Zsuzsa ennek megörült, mert nem kellett minden nap bumliznia, zötyögni a kisvonattal. Napok alatt be is rendezte, otthonossá varázsolta a kis napos szobácskát.

Az asszisztensnő kedvességével, gondoskodásával, a betegek iránti gyöngédségével gyorsan bekapta magát a falusiak és a nyugdíj előtt álló orvos szívébe, aki meg annak örült, végre lesz állandó asszisztense, nem kell mindig újbakért könyörögnie a megyénél, s hol az egyik, hol a másik asszisztenshez alkalmazkodnia. Nem szívesen vállalták a kiutazást, s így sokszor az idős orvos volt kénytelen ellátni az asszisztensi teendőket is. Érthető volt az öröm Zsuzsa megérkezése miatt. A tapasztalt orvos azonnal érezte, hogy Zsuzsára mindent rábízhat, mert igazán ott van a szakmában.

Zsuzsa és a zsnaliszta életük legbelsőbb titkait tárták fel egymásnak már az első véletlen találkozásukkor, azon a verőfényes reggelen ott a tejivóban. Zsuzsa az órájára

pillantott s aztán hirtelen, mielőtt nekiiramodott volna arcon csókolt a zszurnalisztát. Sietett, mert a kisonvat eléréséhez alig maradt néhány perce. A vicinálisnak a Megyeháza előtt is volt egy megállója. Odafutott, ott még elérhette.

Olyan volt ez a reggel, mint egy beteljesülésért kiáltó, bizsergető, szemrebbenésnyi pillanatfolyam, amely körülöleli Zsuzsát és őt. A szerkesztő szerette volna világba kiáltani boldogságát. A reakcióba a kollégái hamarosan észlelték: ma reggel egy vidám, derűs, a korábbi önmagát meghazudtoló munkatársukkal találkoztak. Egyikük, a barátja meg is kérdezte tőle: Mi történt veled, öreg? Fel vagy dobva. Csak nem új nő van a láthatáron? Válasza először egy derűs mosoly volt csupán... – Azt érzem, több annál – válaszolta pillanatok múlva. – Csak nem?! – De, azt hiszem –, s leült régi, kivénhedt Remingtonja mellé, s hozzálátott egy riport pötyögtetéséhez. Leírta az első mondatot. Nem jutott tovább. Kihúzta a gépből és beledobta a kosárba. Ki tudja hányadik flekket ráncigálta ki a masinából. Nem ment az írás. Minden gondolata Zsuzsa körül forgott. Olyan frissek voltak az élményei, hogy képtelen volt szabadulni tőlük. Valójában nem is akart, mert úgy érezte befejezetlen maradt valami, aminek törvényszerűen folytatódnia kell.

Csak ült a gép előtt. Ismét maga előtt látta Zsuzsa hollófekete göndör haját, buján ívelő száját, kecses alakját, könnyed ruháján átsejlő hosszú formás combjait, amint fut, fut, s viszi magával elsuhanó mosolyát a vicinálisra és a rendelőbe. Koreográfusként tervezte meg első szerelmi meghalásuk és újjaszületésük minden pillanatát, s ott lebegett előtte a kép, amint végül kettesbe marad Zsuzsával. Beleborzongott, beleremegett. Lázassal ült fel a vicinálisra, amelynek amúgy is teknősbéka gyorsaságú sebessége még annál is lassúbbnak tűnt. Az alig félórányi

út végtelennek tetszett, s míg rátalált a falu főutcáján az orvosi rendelőre, úgy látta, mintha mindenki csak őt figyelné s valamennyien sejtik, hogy Zsuzsához jött.

Csendes volt a falu. Dologidős, napos, szőlőt érlelő délután. Egy-egy lovaskocsi poroszkált a poros úton. A rendelő várójában is csupán néhány öreg férfi és asszony várt. A doktor úr már elment. Zsuzsa nővér injekciózott. Aranyos lélek. Olyan finom keze van, nem is érzi az ember, már be is szúrta az injekciót – áradoztak az öregek. A zszurnaliszta türelmesen várt. Legalább is úgy tűnt. Gondolta, csak kipillant Zsuzsa, hogy megtudja sokan várnak-e még? Az utolsó várakozó előtt resnyire nyitotta a rendelő ajtaját. Megpillantották egymást...

Alig engedte ki az öregembert, s kerültek egyre közelebb egymáshoz, úgy forrósodott fel a levegő. Kezdett remegni minden porcikája. Zsuzsa türelemre intette. Gondosan elrendezett mindent, a rendelő napszitta függönyeit összehúzta, becsukta az ajtót, s jelezte a férfinak várjon, pillanatok múlva kinyitja a rendelőbe nyíló szoba ajtaját. Örök időig tartó percek múlva ott álltak egymással szemben. Zsuzsa olyan volt, mint egy átszellemült, éhes, szerelemre, szeretkezésre vágyó római szépség. Alakját, gyönyörű testét csupán halványkék lepszzerű köntös ölelte, amely egyik pillanatról a másikra a férfi előtt omlott alá, s ott állt előtte kleopátrai bujaságával Zsuzsa, a zsidó nőieség mindent elragadó bájával, szabadságszerelmével, kitárulkozásával, őszinte nyitottságával annak, akit úgy érez, imád és övének vallhat.

Lélekzetelállító látvány volt. Meghaltak a szavak. Csak Zsuzsa teste remegett hívogatóan, úgy ahogyan a férfi elképzelésében megkoreografálta szerelmük, vágyuk, szexuális együttlétük pillanatait.

Beteljesült.

Mennybe szálltak, feloldódtak, megsemmisültek egymásban. Zsu-

zsának ő volt az első cigány szerelme. S a férfinak Zsuzsa hasonlóan az első zsidó nő az életében. Szeretkezésük szinte minden alkalommal eszméletvesztésig tartott. Ősz végéig oltották szomjukat. Egyik nap igen szomorú hírral érkezett a férfi. Hivatali kötelesség, továbbképzés szólította el a fővárosba hosszabb időre. Könnyezve búcsúztak. Akkoriban elég nehézkes és körülményes volt a telefonálás a főváros és egy eldugott falu között. Ám egyikük sem ismert lehetetlent. Minden nap beszéltek egymással, ha tehettek. S alig várták a mind ritkább együttlétet. Zsuzsa szorgalmas levélíró volt. Csupa tűz, vágyakozás és kitartás jelezte szerelmes sorait.

Ezért hatott meglepően, sőt megdöbbentően a férfira, amikor szinte egyik pillanatról a másikra néma maradt a telefon és nem érkezett levél sem. Alig várta, hogy hazautazhasson és felkeresse a rendelőt. Zsuzsáról csak annyit tudott meg, hogy elutazott, s nem is jön már vissza. Lesújtva ott állt emlékeivel kiegészve, kiüresedve. Nem tudta, mi történhetett, s most mihez kezdjen Zsuzsa nélkül. Szomorú és vígasztalhatatlan volt. Érezte elveszett valami az életéből, s már nincs remény rá, hogy megtalálja.

Titkon remélte, csak felbukkan Zsuzsa az életében, nem tűnhet el nyomtalanul. Hírt kell, hogy adjon magáról. Nem tévedett. Karácsony táján érkezett egy levél Izraelből. Egy hosszú, forró vallomás volt. Befejező soraira még emlékszik a férfi. Így hangzott:

Drágám! Köszönök Neked minden együtt töltött percet, melyből egy, különösen egy olyan felejtetetlen és maradandó lesz, amelynek gyümölcsét itt hordom a szívem alatt. Haza kellett jönnöm Izraelbe. Itt kívánom megszülni, ahol első fiamat elveszítettem. Imádlak, Zsuzsa.

Kapcsolatfelvétel az OCKÖ Pest Megyei Irodájával

Az elmúlt időben több levelet kaptunk a szlovákiai Kapos városból, **Kanalas Róbert**től a civil önszerveződés érdekében tevékenykedő cigány vezetőtől. Leveleiből kiderült, hogy 1993. óta figyelik a magyarországi „Lungo Drom” cigány szövetség munkáját, valamint az alapítványukban megjelenő LD roma lapot, amelyből egy-két példányhoz juttak csupán hozzá, de ez is elegendő volt ahhoz, hogy felkeltse figyelmüket a nálunk folyó önszerveződésre és sikereinkre. A médiák s a tévé útján kaptak információt az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat eredményeiről, a Pest Megyei Iroda látványos tevékenységéről, amely megnyilvánul a Kisebbségi Jogvédő Iroda működésében is, illetve a Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda vezetőjéről, **dr. Pálfi Miklósról**, aki létrehozta, a cigányok jogi képviselte érdekében. Úgy döntöttünk, hogy engedélyt kérünk **Farkas Flóriántól**, az OCKÖ elnökétől a kiutazáshoz. Dr. Pálfi Miklóstól, a jogvédő iroda vezetőjétől is kaptunk támogatást.

Vendéglátónk Kanalas Róbert bemutatta városukat és vezetőit. Ezek után ellátogattunk a Kapostól hét kilométerre lévő Vajany kistelepülés Önkormányzatához. Ebben a faluban túlnyomó többségben cigányok élnek. Itt rálátásunk nyílt a cigányág sorsára Szlovákiában, ahol jelen van a múlt, a jövő. Békességben élnek egymás mellett olykor vállalva a szenvedést és az elhagyatottságot. Jobb élet érdekében próbálnak a felnövekvő generáció számára megalapozni egy új világot, s hogy a cigányság is államalkotó tényezővé válhasson Szlovákiában.

Ezekkel a gondolatokkal vezetett végig a településen vendéglátónk. Látogatásunkkor **Csóka István** vajani lakos megemlítette, hogy Magyarországon könnyű cigánypolitikát folytatni egy olyan nagyszerű emberrel, mint Farkas Flórián

– Fáj a nyomorúság, de túl lehet vészelní szeretettel, s egyetértéssel – vélekedett **Teru Alexander**. Udvarán kitárt karokkal mutatta meg, milyen is a szegény élet, ahol mégis derült arcokat láttunk, mert ezekben az emberekben még nem veszett el a remény, hogy jöhet egy jobb kor számukra is. Bízunk Kanalas Róbertben, a felnövekedő generációban és abban, hogy a Rojka Cigány Szervezet is el tudja érni majd mindazon eredményeket, mint Magyarországon a „Lungo Drom.”

Végül egy gondolattal búcsúztunk: *„Az Európában élő cigányoknak össze kell fogni, hogy a világon felfigyeljenek rájuk, s emberszámba vegyék ezt a népcsoportot. Ehhez elkerülhetetlen, hogy kapcsolatokat teremtsünk országunk körül élő más cigány emberekkel is. Ezért tette meg ezt a lépést elsőként a Magyarországi Cigány Kisebbségi Önkormányzat.”*

Ellátogattunk a Vajnai Általános iskolába, ahol az igazgatóhelyettes, **Gyüme Elvira** vezetett végig. Elmondta, hogy a 219 tanulóból 70 cigány nemzetiségű. Itt nagyon szeretik a cigány tanulók ragaszkodását, szeretetük megnyilvánulását tanáraik felé, ez viszonzásra is talál. Közben több osztályba is betekintést nyerhettünk órák közben. A szünetben sok gyerek körülvett bennünket, érdeklődtek magyarországon élő társaik iránt.

Az igazgatónő elmondta, hogy jó

lenne, ha ez a kapcsolatteremtés nem egy napra szóló, hanem hosszútávú, s a jövőben együttműködést tudnánk kialakítani a két országban élő cigányság között.

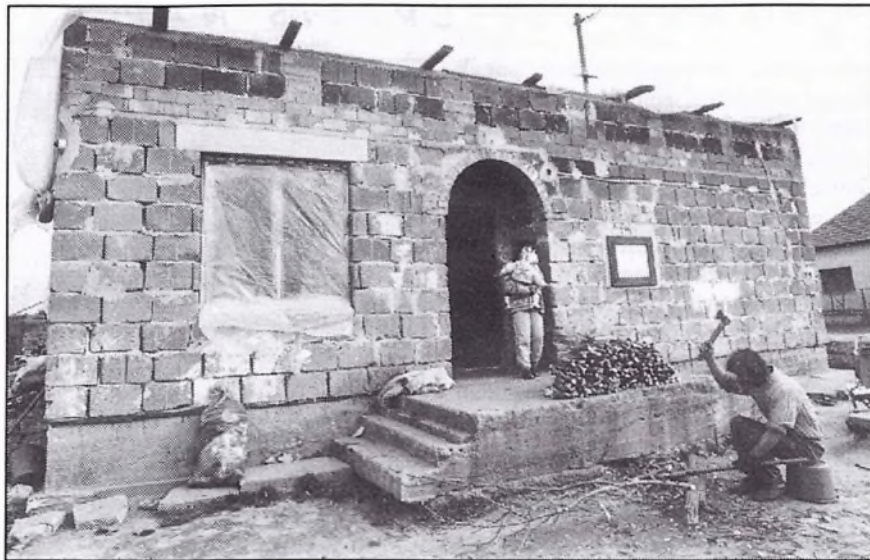
Mi is szeretnénk, ha a jövőben lehetőség nyílna az oda-vissza történő látogatásra. Reméljük, megoldható lesz, hogy Pest megye testvérmegyeként együttműködjön Kapossal, s ezen belül a vajani Általános Iskolával. Hiszen szükségét látjuk annak, hogy felvegyük a kapcsolatot a határon túl élő cigány nemzetiségekkel, akár egész Európában.

Kérésüket el juttatom Farkas Flórián úr részére, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat Közgyűlésére és nem utolsósorban Dr. Pálfi Miklós úr részére is, hogy a személyes kapcsolaton kívül érdemleges építőmunkát hozzassunk létre Szlovákiában.

Kökény Kálmán

Viharkárosultak Tiszaföldváron

Részlet Marosfalvi Ernő polgármester előterjesztéséből

Tisztelt Képviselőszervezet!

Tiszaföldváron 1996. július 8-án 19 órakor a meteorológiai adatok szerint 120 km/h sebességű szélvihar tombolt.

A városban sok kisebb kár mellett kettő lakóépületben súlyos kár keletkezett:

1./ Dani József, Tiszaföldvár Baross krt 179. szám alatti lakos és

2./ Balázs György, Tiszaföldvár Baross krt 110. szám alatti lakos lakóépületének tetőzete teljes egészben megsemmisült.

A károk mértékét rögzítettük. A károsultak biztosítással nem rendelkeznek, megtakarított pénzük nincs, a tetőzetek újjáépítését kizárólag támogatásból képesek megvalósítani. (1. sz. melléklet, 2. sz. melléklet)

A károsultakat az elemi csapás enyhítése céljából segélyben részesítettem. (3. sz. melléklet, 4. sz. melléklet)

A vihart a Belügyminiszter Úrnak jelentettem. (5. sz. melléklet)

A Belügyminisztérium tájékoztatása szerint a helyi önkormányzat amennyiben éves költségvetése más károk mérséklésére, vagy teljes elismerésre nem nyújt fedezetet az 1995. évi CXVI. törvény 6. számú mellékletében foglaltak szerint támogatási kérelemmel fordulhat a Pénzügyminisztérium Önkormányzati és Telpülésképzési Főosztályához. (6. sz. melléklet)

A károsultakat a támogatás lehetőségéről tájékoztattam és felkértem őket, hogy gondoskodjanak a helyreállításhoz, illetve a támogatás igényléséhez szükséges tervek és költségvetések elkészítéséről (7. számú melléklet, 8. számú melléklet)

Az érintettek a költségvetéseket elkészítették. (9. számú melléklet, 10. számú melléklet)

Az 6. számú mellékletben foglaltak szerint a támogatás igényléséhez szükséges a képviselőtestületi előterjesztés és határozat arra vonatkozóan, hogy az önkormányzat saját erejéből nem képes a keletkezett kár elhárítására, illetve a helyreállítás támogatására.

mondta, hogy a szomszéd háza tetőjét levitte a vihar, s rögtön utána kiabálni kezdett, hogy a miénk is odalett. Az ajtót is nyomni kellett, mert be akart szakadni. Pillanatok alatt történt minden. Azóta beesik az eső. Van olyan, hogy a pici unokámmal el kell mennünk itthonról mert annyira szakad, és ha eláll, akkor is folyik még befelé a

víz. Tíz gyerekem lakik itthon, meg az unokák. Egy kis kályhával tüzelünk, a falak annyira be vannak ázva, hogy a szagtól nem lehet megmaradni és a párhónapos csecsemő unokámnak ez egyáltalán nem tesz jót. Most voltunk vele orvosnál, aki már azt is mondta, hogy asztmát is kaphatnak. Most mit csináljunk velük? Hol az a család, amelyik befogadná őket? Fával tüzelünk, amit az önkormányzattól kapunk. Tanácstalanul állunk. A jövedelmünk meg olyan kevés, hogy nem tudjuk a magunk erejéből megcsinálni a házat. Egyszeri segélyt kaptunk az önkormányzattól, kilencezer ötszáz forintot, de az semmire nem elég! Az elutasító határozatot meg nem kaptuk meg.

Kovács Sándorné a helyi kisebbségi önkormányzat vezetője:

– Amikor ez a dolog történt, mi Budapesten voltunk, de ahogy meghallottuk azonnal hazajöttünk. Elmondták, hogy a tűzoltók itt voltak a szomszédokban, hozzájuk nem mentek. Másnap megkerestem a polgármestert, a műszaki osztályvezetőt, mert akkor még fenn volt a tető, de a szarufák már eltörték, a tető földre állt, és ez életveszélyes volt. Kértem őket, hogy nyújtsanak szakmai segítséget a családnak. Le kellett bontani a fél tetőt is. Még azt had mondjam el, hogy mindez a polgármester támogatásával történt. Ezt követően megígérte, hogy az esetet a kormány elé viszi. Egyszeri átmeneti segélyben részesítette a családot a költségvetést el kellett készíteni, amit ugyancsak az önkormányzat csinált meg. Hetvenezer forintba jött ki.

Nem tudom, hogy mit lehetne csinálni, mert tanácstalan a család az önkormányzat és mi is. Lényegében nincs még konkrét válasz, mert még a minisztérium sem küldött választ. Szóban mondta el ezt nekük a polgármester úr. Még azt is elmondták, hogy van itt a Baross krt. 103 alatt, egy ház, ahol két cigány család lakik. Amennyiben sikerül őket elköltöztetni onnan, akkor a házban lévő anyagot odaadja a felújításhoz, de ez is bizonytalan.

Még azt a segítséget tudtam nekik nyújtani, hogy megkerestem az OCKÖ elnökét, telefonon tudtam vele beszélni, eljuttattam hozzá a dokumentumokat, és ennek a válaszára várunk jelenleg.

Lilla

Dani Józsefné:

– Kinn volt a TV is és azt mondták, hogy nem is emlékeznek ilyen nagy viharra. Itt voltam a kislánnyal a szobában. Annyira sírt, belémkapaszkodott és úgy ordított. Mi is annyira megijedtünk, hogy meg sem tudtam mozdulni. Egyszer csak azt hallottuk, hogy valami nagy zörrenés volt. Kiment a fiam, és

A hagyomány éltet és vigasztal

MEGYASZÓI CIGÁNY KULTURÁLIS NAP

Ahogy a Zempléni-hegység lábánál a Szerencsi-dombság egyik völgyében előbukkan a napfényben Megyaszó, szépnak látszik. Közelről nem ilyen költői a kép. 2700-an élnek itt, közülük 700 cigány. A nevelőotthonban hagyományörző kulturális napot rendezett a helyi kisebbségi önkormányzat. A 24 hektáros területen, **Harkányi** báró annak idején jóval nagyobb gazdagságban élhetett itt életét, mint most a kastélyban lakó 150 gyermek, kiknek 80 százaléka cigány.

A nevelőotthon igazgatója, **Vince Ottó**, örül a kisebbségi kezdeményezésnek, hiszen az otthonon belül nem tudnak kiemelten foglalkozni a cigányság kultúrájával, hagyományaival. Nagy a szegénység még így is, hogy próbálnak önállóan gazdálkodni. A hatalmas területen megtermelik a zöldséget, gyümölcsöt és tartanak állatokat is.

Tavaly még csak a helyi fiatalok vettek részt a kulturális napon, most meghívták a szomszédos nevelőotthonokat is. Jöttek Hernádvécséről, Göncről, Alsószolcáról. A kis tornateremben családias volt a hangulat, jöttek-mentek, ismerkedtek a fiatalok egymással. Volt vers, mese a Tündérmeséről, énekeltek, táncoltak, zenéltek.

Dr. Donát László, országgyűlési képviselő, az Emberi jogi Kisebbségi és Vallásügyi Bizottság tagja, szívesen jött Megyaszóra. Arról kérdeztük, hol tart ma a másság elfogadása. Válasza nem túl optimista.

– Ugyanott tartunk, mint tízezer évvel ezelőtt. A többség hozzáállása a

mássághoz, a kisebbséghez, annak függvényében mozog, hogy mekkora kultúrával rendelkezik az adott társadalomban a többség. Ennek pedig alapfeltétele a gazdaság. Hazánkban egy mesterséges türelmet hoztak létre, amely megnyomorította az emberek lelkét, és ehhez jött a társadalmi krízis-állapot. A cigányságnak a periférián élve meg kell várnia, amíg a társadalomban élők többsége gazdaságilag stabilizálódik, és ez szerintem legalább húszéves folyamat. Ne áltassuk magunkat cigány szervezetekkel, folyóiratokkal, ettől nem fog semmi változni. Ezek fontosak, de nem szabad, hogy megtevéssze az embert.

A romák Megyaszón is nyomorban élnek – tudtuk meg a Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökétől, **Vadászi Zoltántól**. – Van, aki még kapja a jövedelemplót támogatást, de van, akinek

Dr. Donát László

már ez sem jár. Igaz, 1991-ben beindult egy földprogram, és ma már 72 család termeli meg magának a zöldségfélét. Megnyugtató, hogy jó a kapcsolat a helyi önkormányzattal.

A megyaszói otthonban nőtt fel és jött ide vissza tanítani a cigány származású **Horváth Gyula**.

– Nem lehet összehasonlítani az akkori életet, a mostanival – mondja a tanár úr. – Akkoriban inkább árvák, félárvák kerültek intézetbe. Szegények voltunk, de őszintébb, családiasabb volt a légkör. Olyan gondolatokkal jövök minden nap szolgálatba, mintha saját gyermekeim lennének. Minden nap visszaköszön a gyermekkorom. 4 és 24 éves kor között élnek itt a gyerekek, én most a nagyobbakkal foglalkozom. Látom, hogy szinte lehetetlen őket visszavezetni a társadalomba.

Megy a műsor, a hangulat egyre jobb. A zenére énekelnek, táncolnak. Sokan már nem tudják ülve hallgatni a fellépő kis művészeket.

Szó esik a karácsonyról, hiszen nem-sokára ráköszönt az ünnep Megyaszóra is. Az a harminc gyerek hazamegy, aki tartja a szülőkkel a kapcsolatot, de közülük is a Szentestére sokan visszajönnek. Itt érzik jól magukat, ebben a közösségben, ebben a nagy családban. Megyaszón, a dombok között.

Kővári Anna

ÖREGEMBER DALA

A hetvenes években népzénét, cigányzenét gyűjtött az Alföldön a belga **Claude Flagel** zenekutató. Öcsödön rátalált egy különleges cigányemberre, **Rostás Károlyra**. A **Huttyán** néven ismert cigány ember nem kérte magát. Rekedtes hangjával, szívfájdítóan énekelt egy cigánynótát a másik után. Nem sejtette, hogy milyen kálváriát indít el ezzel. Rostás Károly 1984-ben meghalt de ahogyan az egyik fia, **Zoltán** mondja, nemrég előjött a múltból. Nem hitt a fülének, amikor a Juventus rádióban meghallotta édesapját énekelni.

A gyűjtőmunkából 1993-ben Claude Flagel egy CD-t jelentetett meg a Fonti Musicali lemezkiadónál, Rom som ame! – Cigányok vagyunk! címmel. Erről a lemezzel a francia Deep Forest együttes átdolgozott egy dalt, az Esik esőt. Ezt hallotta Zoltán a rádióban. De nemcsak ő. Rövid idő alatt az öreg Huttyán dalából, az Esik esőből világszám lett. Mindennap hallottuk a rádióban, a fiatalok erre táncoltak a diszkókban.

Gyorsan elkapkodtak a lemezből egymillió példányt, és jöhetett a Grammy-díj. A díjnyertes lemezen, **Sebestyén Márta** dala mellett, ott van az öcsödi cigány ember nótája is, csak hogy Sebestyén Márta neve szerepel a lemezen, de Rostás neve helyett csak ennyi: Öregember dala.

Rostás Károlyt halála után megismerte a világ, a család örült, híres lett a papa. Örömkük nem tartott sokáig, mert becsapva érzik magukat. Tőlük senki nem kérdezte felhasználhatják-e a régi felvételeket, valami jogdíj féle sem érkezik sehonnan.

A Magyar Televízió forgatócsoportja felkarolta az ügyet, Rostásékát kivitték Belgiumba és Franciaországba, de nem jártak sikerrel, sőt nem is fogadták őket kitörő örömmel. A népzene gyűjtőgető Flagel semmilyen szerződést nem tudott felmutatni, a Deep Foresttel pedig nem is találkoztak. A Grammy-díjas lemezt kiadó világhírű Sony cég pedig be sem engedte a furcsa idegeneket.

Rostás népes családja nem adja fel, tovább próbálkozik. A lemezkiadóval peren kívüli egyezséget szeretnének.

Követelésük egymillió. Dollárban. Ha ez nem sikerül, keresetet nyújtanak be a személyiségi jog megsértéséről, az előadói jogdíj elmaradásáról.

Rostás Zoltán az egyik gyereke Huttyánnak a hét közül. Tolókocsiban ül, így járta be fél Európát. A szobája teli van könyvvel, videóval. Ez maradt neki a balesete után. És a grafikái a falon. Azt mondja, mostanában még rajzolni sincs kedve, pedig tehetsége van hozzá.

Legutóbb **Tomori Pállal**, az Előadóművészeti Jogvédő Iroda igazgatójával vette fel a kapcsolatot, aki megpróbálja a kusza szálakat kibogozni. De a tolókocsis fiatalembernek már mindenki gyanús. A tévések, akik aláírtak a családdal egy nyilatkozatot, hogy semmilyen követelésük nem lehet a jövőben. Azt beszélük, valami filmfesztiválra viszik a dokumentumfilmet... Az ügyvédet pedig hiába kérték arra, hogy kössenek szerződést, nem volt hajlandó. Csak szóban egyeztek meg a 30 százalékos sikerdíjban...

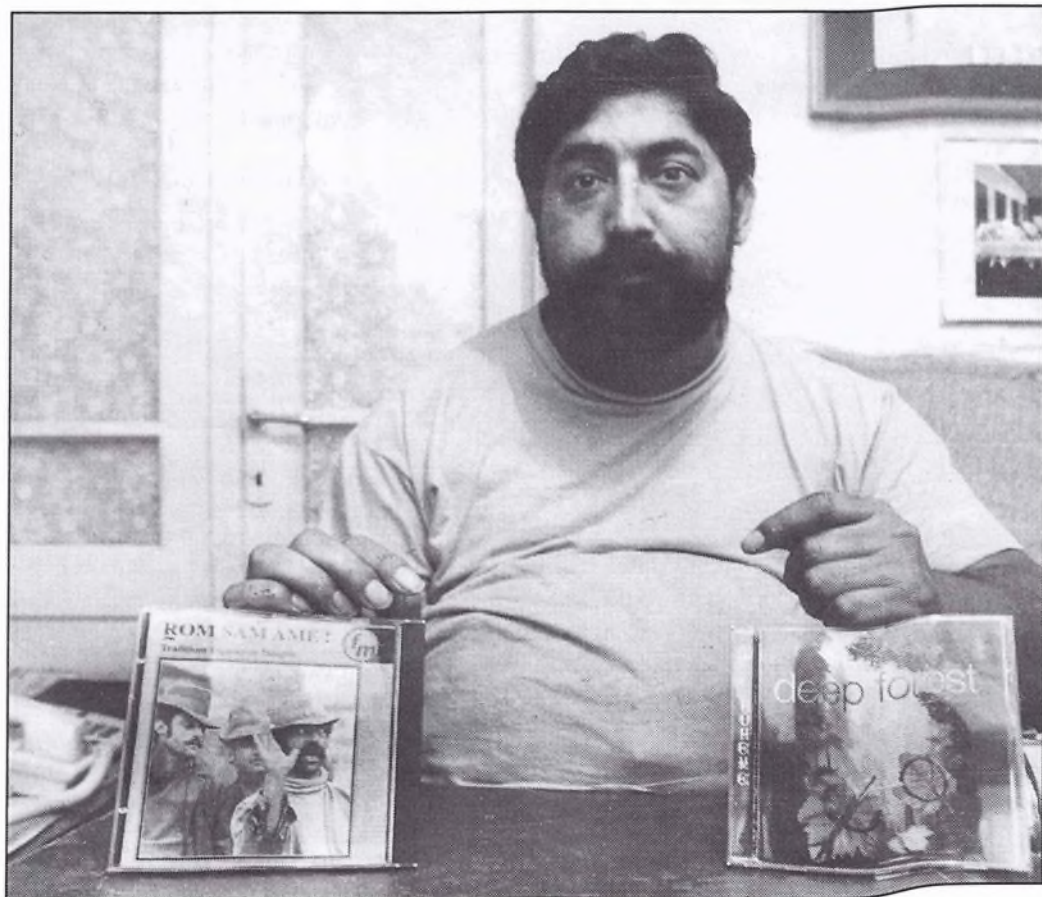
A jogban járatlan Rostásék, könnyen úgy járhatnak mint annak idején apjuk.

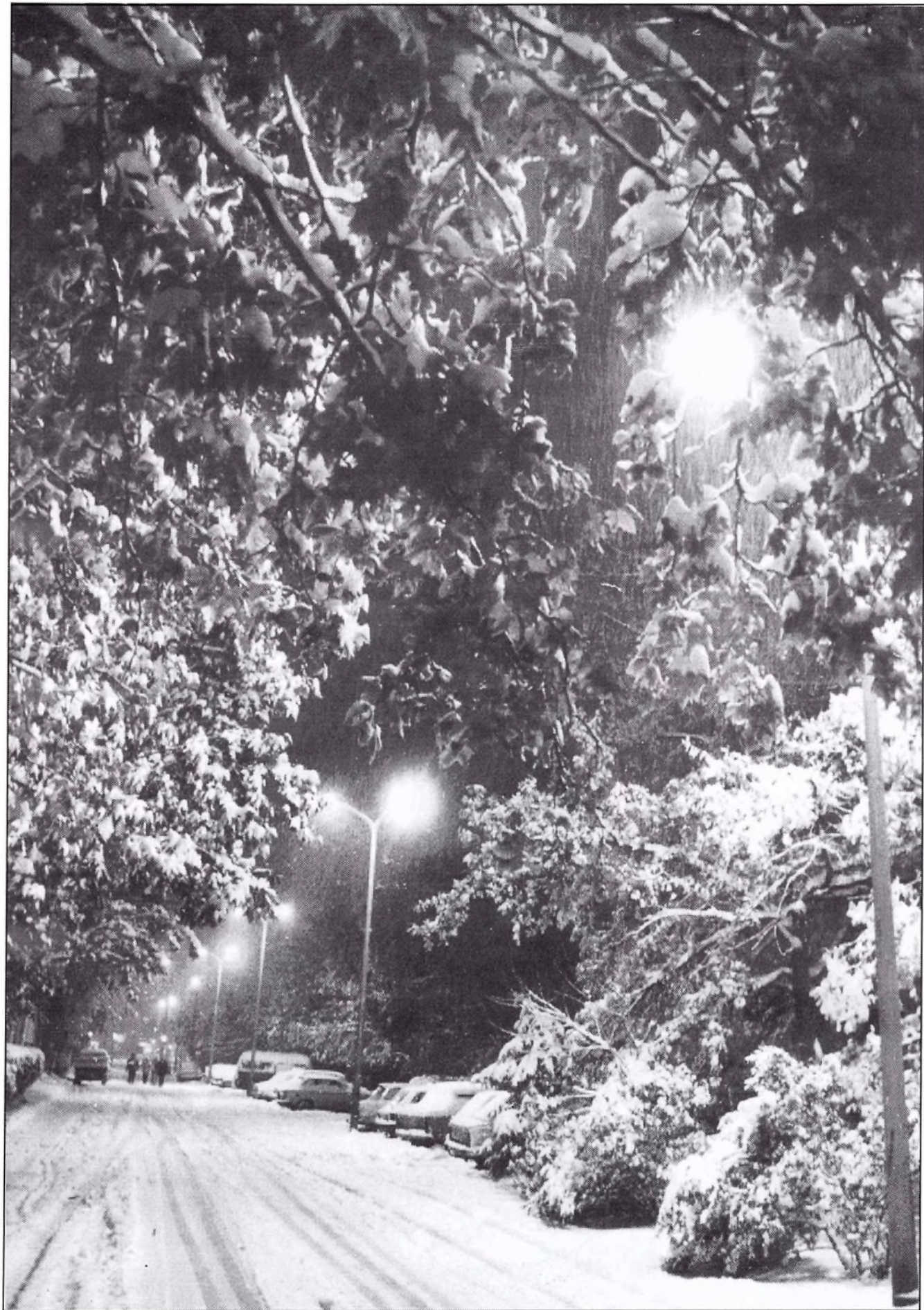
A hetvenes években az öreg Huttyánnak lemeze jelent meg itthon, de már akkor aláírtak az analfabéta cigány emberrel egy nyilatkozatot, miszerint a jövőben semmilyen követelése nem lehet. Zoli fia hiába pereskedett a Hungaroton Lemezkiadóval, a pert elvesztette.

És most, mi lesz, ha jön a nemzetközi per? – kérdezi a fiatal Rostás. Ha az egyik keresetet a francia, a másikat a belga bíróság tárgyalja. Az illeték közel egymillió forint. Ki vállalja, ki utazik ki?

Keresik az igazukat, a jussukat, de ha nem sikerült itthon annak idején, mit várnak a világhírű Sony cégtől? Azt mondják, jár nekik az apjuk tehetségéből az örökség.

Kővári Anna

A SZABAD ÍTÉLETALKOTÁS JOGA

Ha a társadalmi feszültségek napról napra növekednek, egyre inkább fennáll a veszélye, hogy a bírálókat elveszíti jelentőségét. Mert minél többet olvashatunk arról, hogy lassanként négymillió szegény országában élünk, már az utcán is éhen halnak és megfagynak emberek, a szólamyszerűen ismételt megállapítások mind kevésbé hatnak a megdöbbenés erejével. Ráadásul még azok is, melyek metszően hideg megfigyeléseken alapulnak, s a tények sokaságát vonultatják fel. Hiába hangzanak el újabb és újabb figyelmeztető jelek, a válasz mindig az, hogy a rendszerváltás terhét el kell viselnünk. Egyszerűen nincs más választásunk, ha valamikor a fejlett nyugati világhoz akarunk tartozni. Áldozatokat kell hoznunk; bízva abban, hogy a nyomorúságos életkörülmények egyszer csak megszűnnek. Ha pedig valakit esetleg az a kényszerképzet gyötör, hogy a korábbi évtizedekben már voltak hasonló ígérek, lelkiismereti kötelességeivel magának kell elszámolnia.

Nincs remény...

Holott a legkevésbé sem erről van szó. Már csak azért sem, mert az áldozathozatal mértéke nem ugyanaz. Az egyre inkább elviselhetetlen vagyonsodás láttán bárkiben joggal fogamazódhat meg a kétely, hogy csálás áldozata. Mindennapi éhezésével fizet azért, hogy másoknak ma is és holnap is jobb legyen. Ha viszont sejtését egyértelműen megfogalmazza, könnyen mondhatják róla, hogy képtelen távlatosan gondolkodni. Primitív ítéleteinek foglya, amelytől meg kell szabadulnia. Csakhogy ebben szembeötlő csúsztatás rejlik. Kivált azért is, mert a megújulás parányi reményét sem hordozzák a jelenlegi társadalmi viszonyok. Miközben különböző politikai erők tetszelegnek a szociális érzékenység álarcában, az a megtevesztő helyzet alakult ki,

hogy a korrupciót éppen az a párt segíti elő, amelyik szóban a legtöbbet hadakozik ellene. A megvesztegetés, a leleplezett vagy alig leplezett csálás mechanizmusa működik mindenütt. Így a politikai különállók szövetségében már-már lehetetlen eligazodni.

„Korai középkor”

Jóllehet az állampolgárok nagyobbrészt mindezt érzékelik, s nyersebb vagy kevésbé nyersebb formában hangot is adnak elégedetlenségüknek, de ebben mégsem merülhet ki a szabad ítéletalkotás joga. Annál kevésbé, mivel az érvényes ítéletalkotáshoz valóságos ismeretek szükségesek. A különféle vélekedések ugyan egyre közelebb állnak a lényeghez, de azt is látnunk kell, hogy az adagolt fél igazságok sokszor félrevezetőek. Semmi más nem történik, mint bűvészkedés a számokkal, akár a külföldi tőke arányáról olvashatunk, akár arról, milyen módon nyer teret a vállalkozási szellem. Az állampolgárok többsége viszont csak hallgatja mindezt. Belenyugvó módon tűri, hogy – egy ismert szociológus szófordulatával élve – a szellemi-morális fordulat nyelvi szemete ellegeben fölötte, mint a nagyhatású mosóporok és WC-tisztítószeres örökzöld reklámszövegei. Mert a valódi gazdasági fordulat mégis csak hiányzik. S ha bárki is tagadni próbálná, csak arra kell gondolnia, milyen jelei érzékelhetők a köznapokban. Ha a jövőre várható áremelkedések nagyságát idézzük fel, vagy azt a tényt, hogy több száz ezren zuhantak vissza a „korai középkorba” (legalábbis az energiafelhasználás módjait tekintve), bizakodók aligha lehetünk.

„Információs akadálypálya”

S ezek a példák is csak azt a felismerést erősítik, hogy a szabad ítéletalkotás gyakorlatilag megvalósu-

ló jogára van szükség. Mert bár jogállamban élünk, amelyben a vélemény valóban szabad, de éppen azt vehetjük észre, hogy a sokféle kritikai vélemény kioltja egymást. Ugyanakkor azt is, hogy az anarchiába és káoszba sülyedés fenyegető veszélye ellenére a vélemények manipulálása szintén megjelenik. Szociológiai szakkifejezésekkel élve: akik a kulturális tőkét birtokolják, hosszabb-rövidebb ideig saját elképzeléseik szerint formálhatják az úgynevezett közvéleményt. Különösen akkor, ha az információkhoz való hozzájutás többféle akadályba ütközik. S itt nem csupán az írni-olvasni tudás hiányára kell gondolnunk, vagy éppenséggel arra, hogy a reklámok bűvöletében élve egyre nehezebb eligazodni a világban. Ennél jóval kíméletlenebb az a körülmény, hogy akik méltatlan szociális és kulturális körülmények között élnek, többnyire csak a szimpla tiltakozás eszközehez nyúlhatnak.

Az év végéhez közeledve mindenkibe kísérthet a számvetés igénye. Akárcsak e rovat rendszeresen megjelenő írójában. Havonta próbálkoztam azzal, hogy az időszerű politikai eseményeket sajátos látószögből vegyem vizsgálat alá. Olykor talán elfogultan, olykor abban a hitben élve, hogy az olvasók hasznára lehetek. Az önálló ítéletalkotás jogát azonban mindvégig megtartottam és megtarthatam. Azok jóvoltából is, akik a lap szellemiségét töretlenül vállalják. Mert ahogyan Voltaire írja: „akik azzal az ürügygel üldöznek egy filozófust, hogy tanai veszedelmesek lehetnek a közönségre, éppoly értelmetlenek, mint azok, akik attól félnének, hogy az algebra tanulmányozása megdrágítja a kenyeret a piacon”.

Dr. Kerékgyártó T. István

Csillagok a cigány folklór egén

Várákozással figyelem a Ki mit tud? nyolcadik elődöntőjének egymás után pergő műsorszámait. Készülök a hazai csapat bemutatkozásának élményére. Íme itt vannak! A „Kanizsa csillagai” nevű cigány folklór együttes nő tagja oláh hallgatóval andalítja el szívünket, majd egyre erősödik a ritmus, beás dalok váltakoznak az előzőekkel, feszül a piros blúz, lobog a virágos szoknya és a kék kötény, az eddig csak éneklő leány és az egyik fiú táncra perdülnek. Három fekete-fehérbe öltözött legény hangszeres kísérete adja meg a műsor keretét, a teknő, meg az alumínium vízes kanna ütögetése által keltett hangok egybeolvadnak a kanalak csörgésével. Az Operett Színház nézőtere tombol, mi itthon, a képernyő előtt, jóleső érzéssel küldjük a szív távgratulációját a fiataloknak.

– Igen, mi is úgy éreztük ott a színpadon, a meghajlások közepette, hogy sikerült a produkció – mondja **Horváth Zoltán**, az együttes lelke, amikor jóval később, már a középdöntő után a szereplésekről, hangulatokról, s a jövőről beszélgetünk a csoport két tagjával.

– „**Kanizsa csillagai**”? Nem föllengzős elnevezés ez egy cigány együttesnek? Tulajdonképpen hogyan szerveződtek össze?

– Hirtelen beugrott a fogalom, megtetszett mindnyájunknak, s az előző, 1993-as Ki mit tud?-on már ezt használtuk – veszi át a szót **Ibolya**, egy

gyönyörűszép húsz éves fiatalasszony, a két esztendő **Laura** énekes-táncos szolista mamája, aki egyben Zoltán felesége is. Először külön-külön szerepelgettünk – folytatja –, aztán megalakítottuk az együttest. Sokat segített, s ma is összetartó erő, hogy rokonok vagyunk. Zoltán felesége, Havasi Ibolya vagyok, öcsém **Attila** szájbőgős, az ő hangszere a kanna, Zoltán öccse **Sándor** zenél, táncol, s az együttes ötödik tagja **Orsós Vendel**, unokatestvérünk – folyik a bemutatás. Egymás szomszédságában lakunk, ismerjük a másik rezdülését is. Műsorunkat mindig úgy állítjuk össze, hogy a beás és oláh dalok egyaránt helyet kapjanak benne.

– **S mit szóltak ahhoz a hatalmas rokonszenv megnyilvánuláshoz, aminek az eredményeképpen a középdöntőbe jutottak?**

– Mindenképpen – túl azon, hogy nagyszerű érzés volt – a 25500 közönségzavazat jelentett valamit. Mi nem akarjuk a zsűrit bírálgatni, de valahogy az értékelésük, hogy finoman fogalmaznak, nem ült – veszi vissza a szót **Horváth Zoltán**. Most is, mint három évvel ezelőtt a középdöntőnél meg kellett állnunk. A sok lépcsőfok, a különböző selejtezők színhelye – Nagykanizsa, Zalaegerszeg, Szentendre – mind-mind más hangulatot adott. Kisebb gondjaink tulajdonképpen csak az Operett Színházban az elődöntő előtt voltak, hiszen órákig álldogáltunk a szín-

falak mögött, ennek ellenére mégsem kaptunk elég próbaidőt, hiába próbáltunk a fényeffektekkal megoldható színpadi tüzet, s a technikus személyzet oda-oda szólását sem mindig tudta feledtetni a műsorvezető, **Antal Imre** kellemes modora. A cigány közönség és a cigány szakértők azért pontosan tudták a Ki mit tud? után is, hogy melyik produkció felelt meg leginkább a cigány folklór követelményeinek. Mi önerőből jutottunk el idáig, nem jártunk zeneiskolába, nekem viszont jó iskolám volt, hogy négy évig táncoltam a Kanizsa Táncegyüttesben.

– **S most hogyan tovább?** – kérdezem, mert mind az ötven még csak húsz év körüliek.

– Szeretnénk folytatni a szerepléseket, bemutatni a cigány kultúrának azokat az elemeit, amelyeket – talán mondhatjuk úgy is – sikerült szerencsésen ötvözni és tükröztetni műsorunkban. Kanizsán és környékén igen jól ismernek bennünket, gyakran fellépünk. Klubokban, ünnepi rendezvényeken, kisebbségi napokon egyaránt. Szép emlékeink vannak a nyári művészeti táborokról, jártunk többször is Balatonmárián, Balatonlellén, Balatonygyörökön, és különösen emlékezetes maradt a nyíregyházi cigányfolklór továbbképzés. Amikor olyan emberekkel találkozunk, mint a Jannus Pannonius Tudományegyetem, Pécsen a békeszolgálatosok kis csoportja, akkor úgy érezhetjük, hogy kutatásaikhoz a mi tudásunkkal, jelenlegi felkészültségünkkel adni tudtunk valamit. Szeretnénk, ha az Alpok-Adria Fesztiválra a következő években is meghívást kapnánk. Jó érzés, hogy Trieszben és Goriziában már ismerősként köszöntenek bennünket. Van még egy titkos vágyunk: ugyan más együttesekkel készült már egy közös hangkazettánk, de szeretnénk egy önálló CD-t is megjelentetni.

Végül köszönetet kell mondanunk a nagykanizsai cigány kisebbségi önkormányzatnak – és vezetőjének **Teleki Lászlónak** –, hogy az együttes megalakulása óta egy pillanatra sem szüntek meg támogatni bennünket. E nélkül nem jutottunk volna el oda, ahová elértünk – fejezte be Horváth Zoltán a beszélgetést.

Előadás közben a Kanizsa csillagai együttes

Büki Erzsébet

TISZABURAI PALACSINTÁSOK

Október 2-án este egy lelket sem lehetett látni Tiszabő utcáján. Mindenki a tévé képernyője előtt ült, és akinek a világot hozó masina mellett ott volt a video is, annak már csak be kellett indítani, amikor bemondták a Ki mit tud? hatodik elődöntőjében, hogy most a tiszabői *Palacsinto Glaszo* következik.

A fiúk most a „Roma Esély” nevű alternatív szakiskolába járnak, de a történet régen kezdődött, még Tiszabőn. Negyedikesek voltak, amikor találkoztak **Imrei István** tanár úrral. Ő szorgalmazta a gyerekek szocializálódását, fejlődését jobban elősegítő Freinet-módszer alkalmazását, melynek szerves része a zenélés, az ének. Minden órát gitározással, nótázással kezdtek és kezdenek ma is a szakiskolában.

Pár éve olyan hatással volt rájuk a Romano Glaszo (Cigány hang) nevű együttes, hogy azonnal megalakították saját zenekarukat, a Palacsinto Glaszot, a Palacsintások hangját. A

furcsa cím onnan ered, hogy az iskolában készült egy Palacsinta nevű diáklap.

A Ki mit tud?-on való részvétel közös elhatározás volt, de sokat köszönhetnek Imrei tanár úrnak. Az első elődöntőn, Törökszentmiklóson még az egész osztály fellépett három produkcióval, de csak a hat fiú jutott tovább. A megyei versenyen is sikerrel vették az akadályt, majd Szentendre következett, ahol már a tévé fellépésre válogattak a tehetséges fiatalok között. Aztán egyszer csak az Operett Színpadán találták magukat a Palacsintások. Igaz, kiestek, de zeneiskolai háttér nélkül, mégis óriási dolog, hogy eddig eljutottak.

A fiúk több hangszeren játszanak. Zongorán, gitáron, tamburán és persze nem maradhat ki a cigány rítusból a kanál, a teknő, a kanna. A dalokat gyűjtik, vagy ha lemezen meghalnak egy nekik tetsző nótát, már kapják a hangszereket és jöhet az improvizáció. Átszövik, hozzáteszik a

saját cigánymotívumaikat. Lendületesebbé, élőbbé varázsolják a dalokat.

Hogy milyen volt a tévéfellépés? Az izgalomtól nem sokra emlékszünk – mondják. – Először sötét lett, nem is láttuk egymást. A lámpákból, reflektorokból dőlt a meleg. Nem kedvel zenéltünk, mint máskor, nem tudtunk feloldódni. Olyan idegen érzés volt. Kevés volt az öt perc, siettünk, és hát fájt, hogy nem jutottunk tovább.

Azért nem búsulnak, majd a következő Ki mit tud?-re érettebbek lesznek, nagyobb rutinjuk lesz már. Igaz, a verseny után két napig nem nyúltak a hangszerekhez, de tovább nem bírták. Most saját dalokat is írnak, és készülnek egy kazetta kiadására. A kazetta borítójának tervezete még nincs meg, de az biztos, hogy a következők rajta lesznek: **Palacsinto Glaszo, Nagy Barna, Burai Ferenc, Mága Zolt, Farkas Zoltán, Mága Gábor, Túró Zoltán.**

kővári

Az együttes tagjai Imrei István tanár úrral

M E S E C S O K O R

A Nap és a Hold története

Valamikor régen a Nap és a Hold le voltak láncolva a világ túlsó végén. Sárkányok és óriások őrizték őket.

Két bátor és erős ember kiszabadította az égiteket, majd útra kelt velük.

Útközben a Nap sötétre égette azt az embert, amelyik vitte. Az ő utódai a barna bőrű cigányok. Aki pedig a Holdat vitte, annak az utódai a fehér emberek.

Házukba zárták a Napot és a Holdat, hogy csak nekik világítsanak. Az ég azonban sírni kezdett értük, és ez volt az első eső a világon. A két ember szabadon engedte az égiteket.

Azóta vannak az égen. A Hold négy hetenként megújul, megtelik és elfogy, letűnik az égről. Aztán kezdi az egészet előlről. A Nap minden reggel elindul, és körülkerüli az országokat. A nyugati ég alá járnak pihenni. Oda, ahonnan a láncok közül elhozták őket az emberek.

(Cigány népmese)

Bari Károly gyűjtése nyomán

Rózsalány

Boldogtalan volt a királyi pár, mert nem volt gyermekük.

A királyné egy vénasszony tanácsa szerint cselekedett, és gyönyörű rózsát szült. Az mindjárt kirepült a kertbe, és megakadt a rózsafán...

A király nem tudta leszakítani, hogy visszavigye. Megharagudott a feleségére, elkergette a palotából.

A rózsza ekkor bezárta kelyhét, nem illatozott, hervadtan csüngött le az ágról. A király megbánta tettét, megkeverte és hazavitte feleségét. A rózsza megint virult, illatozott...

Egyszer egy cigány muzsikus került a király kertjébe. Meglátta a rózsát és felsóhajtott:

– Óh, be gyönyörű! – Megcsókolta, leült és bánatosan hegedülni kezdett előtte. Erre ragyogó szép lány ugrott ki a rózsából, és megölelte a muzsikust. Lakodalmat tartottak, újongott az egész ország.

(Cigány népmese)

Cigányfurfang

A cigány elment a templomba. Úgy gondolta, hogy ő bizony nem húzódik hátra az oszlopok mögé, hanem közép-

re ül, mert látni akar mindent. Így aztán beült nagy begyesen a bíró székébe.

Amint a bíró is benyitja a templomajtót, látja, hogy ott ül a cigány az ő helyén. Mit csináljon most? Bemenjen, és ott egyezkedjen vele?

Nem ment be, hanem az ajtónyílásból intett az ujjával neki, hogy menjen ki. A cigány észrevette, de csak intett a fejével, hogy nem megy.

Mit volt mit tenni, kinn maradt a bíró, de mikor a cigány előkerült, felelősségre vonta:

– Nem tudod te, hogy mikor én így intek az ujjammal, az azt jelenti, hogy gyere ki?

A cigány erre csodálkozva visszakérdezett:

– Hát bíró uram nem tudja, hogy mikor én így intek a fejemmel, az azt jelenti, hogy nem megyek?

(Magyar népmese)

A cigány gyónása

Volt egyszer egy cigány, aki elment gyónni a paphoz. Ott azonban sehogy se tudta végigmondani, hogy „Atya-Fiú-Szentlélek”. Azt mondta a pap neki:

– Enélkül nem veheted fel az ostyát. Tanuld meg, mondd el utánam hiba nélkül: Atya, Fiú, Szentlélek.

A cigány sehogy sem tudta megtanulni, valamelyiket mindig kihagyta.

– Te, cigány – mondta akkor a pap, – adok neked még egy napot, menj haza, s holnapra tanuld meg. Ha meg tudod tanulni, egy kicsi malacot is kapsz tőlem...

Elment a cigány haza, gyakorolta eleget, hogy „Atya, Fiú, Szentlélek”. Másnap azt mondta a fiának:

– Fiam, gyere velem te is, vigyük a zsákot, mert megtanultam a leckét, és ezért malacot kapunk.

A fiát a kapuban hagyta, maga meg bement a paphoz és jelentette:

– megtanultam, tisztelendő úr.

– Na monddad!

– Atya, Szentlélek...

– Hát a fiú hol maradt?

– Hát, kérem szépen, künn van, az ajtó előtt tartja a zsákot.

(Széki magyar népmese)

Nagy Olga gyűjtése nyomán

(A meséket a Romamécs című olvasókönyvből válogattuk. A kötet megrendelhető az alábbi címen: DMJV Cigány Kisebbségi Önkormányzata, 4029 Debrecen, Csapó u. 58. Tel.: (52) 316-611)

F E J T Ö R Ö K

KEDVES GYEREKEK!

Az ünnepek alkalmából szeretettel köszöntünk benneteket!

A szerkesztőség

Mi a megfejtése a képrejtvényeknek?

TALÁLÓS KÉRDÉSEK

- Melyik tű nem szűr?
- Milyen tű van a füzetedben?
- Melyik fa nem ég el?
- Melyik ló tud papírt vágni?
- Melyik ló vágja a füvet?
- Milyen cső vezet a magasba?

Szótagfelcserélő játék

Ha a szótagokat felcserélitek, új szavakat kaptok. Ezeket küldjétek be!

GIDA	
HALOM	
KAPUS	
TAVI	
SZÁLKA	
CSATÁR	

Találd ki, mit hoztam?!

A játékot több gyerek játszhatja, mindenkinél papír és ceruza van. Egy gyermek bejön egy zsákkal, belenyúl mintha kivenne valamit, és imitálja azt a cselekvést, amit a nem létező tárggyal lehet végezni. Pl: mintha hegedűt vett volna ki, és a hegedülés mozdulatát végzi.

A gyerekek felírják annak a tárgynak a nevét, amelyet a gyermek a zsákból sorra „kivesz”. Az győz, aki több tárgy nevét ismeri fel és írja fel a papírra.

Karácsonyi fejtörő

A megfejtés: a fenyőfán található jókívánság. Ezt küldjétek be!

EGY TÁRGY
alkatrészeit látjátok
a felsorolásban.
Mire gondoltunk?

AGY
CSENGŐ
DINAMÓ
LÁNC
NYEREG
SZELEP

Jó megfejtést kívánunk!

Az oldalt összeállította:
Bújdosó Jánosné

Segítsen, hogy segíthessünk!

Alapítványunkhoz sok fiatal fordul ösztöndíj-támogatásért. Olyan fiatalok, akik szeretnének tanulni, képezni magukat, de szociális helyzetük miatt ez egyre nehezebb.

Nekünk is egyre nehezebb azt válaszolni, hogy sajnos anyagi lehetőségeink korlátozottsága miatt nem tudunk segíteni. De ha Ön segít nekünk, akkor a saját gyermekén segít. Ha Ön segít, akkor nekünk nem kell nemet mondanunk.

Bármilyen összegű befizetést köszönettel vesszünk. Mi 100 forintnak is örülni fogunk. A befizetett összegről igazolást adunk, így Ön adóalapjából levonhatja.

Bankszámlaszámunk:

**MTB Rt. Szolnok Megyei Igazgatósága
„Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
11501103 10006117**

Köszönettel:

az Alapítvány leendő támogatóitjai nevében

Paksi Éva, az alapítvány titkára

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

**Előfizetési díj egy évre: 480 Ft,
fél évre: 240 Ft**

A megrendelőlapot és az előfizetés díját a szerkesztőség címére kell eljuttatni:

**5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon/fax: 56/420-110**

Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.

*Megrendelőink között az év
végén
ÉRTÉKES
vásárlási utalványokat
sorsolunk ki!*

FOTÓPÁLYÁZAT

Az LD roma lap és a turai Napraforgó Gyermek Fotószakör *Romamadonna* címmel fotópályázatot hirdet cigány fiatalok, és közösségek számára. A téma kötetlen. A beérkezett

Romamadonna – Fotó: Takács Pál

fotókat (lehetnek színesek és fekete-fehérek egyaránt) **Faragó László** jászberényi fotóművész, **Hargitai Lajos** fotóriporter és **Szarvas László** turai újságíró értékeli. Eredményhirdetés: 1996. februárjában.

A fotókat az alábbi címre kérjük: LD Roma lap, 5000 Szolnok, Szapáry út 19.

Lehetőséget biztosítanak a részletekben való törlesztésre

1996. július 1-től Szolnok város távhőrendszereinek üzemeltetését az önkormányzattal kötött koncessziós szerződés alapján az ALFA-NOVA Kft. végzi.

A végelszámolás alatt lévő Szolnoki Hőszolgáltató Kft. kintlévőségeit (a végelszámoló TISZA-BROSS RT. és az ALFA-NOVA Kft. között létrejött megállapodás alapján) szintén a társaság kezeli.

A távhőellátás keretében benyújtott fűtési, illetőleg használati melegvíz szolgáltatásért a Fogyasztó az áramegállapító rendelkezésekben megállapított díjat köteles a távhőszolgáltatónak megfizetni.

Ennek érdekében minden hónapban a havi számlával díjbeszedők keresik fel. Aki fizetési kötelezettségének a hónap utolsó napjáig nem tesz eleget, azt a továbbiakban, mint hátralékos fogyasztót tartják nyilván. Őket a következő hónaptól a hátralékos díjbeszedők keresik fel otthonukban.

Azon fogyasztók részére, akik a felgyülemlett hátralékot nem tudják egy összegben kifizetni, lehetőséget biztosítanak a részletekben való törlesztésre.

A kérelmet a hátralékos díjbeszedőnél lévő nyomtatványon, írásban postai úton, vagy személyesen az ALFA-NOVA Kft. (Szolnok, Thököly u. 82.) ügyintézőjénél lehet benyújtani.

Ezek elbírálása és engedélyezése folyamatos, mely a társaság ügyvezető igazgatójának a hatáskörébe tartozik.

A hátralék részletekben való törlesztését a havi díj megfizetése mellett kell teljesíteni.

Azon Fogyasztónál, aki a Szolgáltatóval nem kötött részletfizetést, illetve az arra irányuló megállapodásban foglaltaknak nem tett eleget, azt a 129/1991.(X.15) Korm. sz. rend.9.paragrafus 2./bek. alapján a Szolgáltató jogosult a szolgáltatást – a hátralék kiegyenlítéséig – szüneteltetni.

LAPTERJESZTŐKET KERESÜNK! Érdeklődni személyesen vagy telefonon lehet: 5000 Szolnok, Szapáry út 19. Telefon: 06-60-387-293.

Pályázati kiírás a nemzeti és etnikai kisebbségi szervezetek 1997. évi költségvetési támogatására

A Magyar Országgyűlés Emberijogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottsága pályázatot ír ki a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény hatálya alá tartozó, 1994. december 31-ig bejegyzett – kulturális tevékenységet folytató és/vagy érdekképviselőt ellátó – azon nemzeti és etnikai kisebbségi szervezetek számára, amelyek nem tartoznak a párttörvény hatálya alá. Nem pályázhatnak kisebbségi önkormányzatok.

A bizottság a jelen pályázat kiírásával az 1997. évi költségvetési törvényben a szervezetek működési támogatására elkülönített 70 millió forint odaítélését készíti elő.

A pályázatot az adatlappal együtt egy példányban lehet benyújtani **1997. február 15-ig az Országgyűlés Emberijogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottágához (1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.) „Szervezettámogatási pályázat”** cím megjelölésével.

Bővebb információk a bizottság titkárságán a 268–5032, vagy a 268–5035 telefonszámon kaphatók.

(A pályázati kiírás és az adatlapok átvehető az Országgyűlés Képviselői Irodaháza Tudakozójában – Budapest, V. Széchenyi rkp. 19. – is.)

A pályázathoz csatolni kell a szervezet alapidokumentumai közül a bírósági bejegyzés és a bankszámlaszerződés fénymásolatát, az előző évi rendszeres tevékenység és az egyedi programok rövid leírását, nyilatkozatot a közüzemi díjak (helyi önkormányzat), valamint a köztartozások (APEH, TB) teljesítéséről, továbbá nyilatkozatot arról, hogy a „Nemzeti és Etnikai Kisebbségért”, a „Magyarországi Cigányokért” Közalapítványoktól és a különböző minisztériumoktól elnyert támogatásokkal elszámolt.

A Bizottság felhívja a pályázók figyelmét arra, hogy:

- fenntartja magának a jogot a pályázatban leírtak helyszínen történő ellenőrzésére, mind az elbírálás előtt, mind azt követően;
- hiánypótlásra, adاتمódosításra a határdő lejártá után nincs lehetőség;
- a hiányosan, vagy a megadott határidőn túl beadott kérelmeket nem veszi figyelembe;
- a pályázati anyag teljeskörű beadása nem jelenti a támogatás automatikus elnyerését;
- a jelen pályázati kiírás előtt benyújtott anyagokat nem tudja figyelembe venni, ezért minden pályázó szervezettől teljes dokumentációt kér;
- a beküldött pályázat visszaküldését nem tudja vállalni;
- az elnyert támogatás folyósításának feltétele, hogy bírósági bejegyzésről a bankszámlaszerződésről nyújtott információk a valóságnak megfeleljenek, amelyért a szervezet vezetője viseli a felelősséget.

Budapest, 1996. december 11.

Gellért Kis Gábor
a bizottság elnöke

Szécsi Valéria: A remény fényei